

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 14. De Subsistentia, & Humanitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81978)

significancia naturas parciales non prædicantur de suppositis. Unde licet bene dicamus: Petrus est homo, non possumus verè dicere: Petrus est anima, Petrus est sanguis. Quamobrem licet verè dicamus: Filius Dei est Deus, est homo; at in triduo mortis non verè diceretur: Filius Dei est anima, Filius Dei est sanguis, licet esset unicus hypostaticè animæ, & sanguini, & corpori separatis ab anima; non enim licet fingere pro arbitrio nostro nominum significationes, sed debemus stare significationi nominum, quibus significantur concreta admittentia istas prædicationes. Ex dictis

580. Fit 1. Non posse simpliciter, & absolute concedi istam propositionem, nisi in sensu identico, ut bene ait Exim. Doctor disp. 35 sect. 2, scilicet Christus est Divinitas, & humanitas, seu duæ naturæ; ratio est, quia solum potest verificari illa locutio, accipiendo Christum ex parte subiecti reduplicativè, ut supponit pro conjuncto, & ex parte prædicati accipiendo humanitatem, & Divinitatem ut conjunctas in Verbo; sed in hoc solum stat, quod sit vera prædicatio in sensu identico; ergo &c. atque in hoc sensu est ista locutio damnata contra Joannem Huls in Concilio Constantiensi sess. 15, ut censuerunt aliqui; nam Huls admisit prædictam locutionem, existimando Christum esse duas naturas divinitatem, & humanitatem non solum conjunctam, sed etiam divisam, ita, ut posset prædicari de singulis, quod quidem damnatur à Concilio Constantiensi, teste Waldensi diligentissimo errorum Wicleffi, & Hulsij indagatore, & Censore fortissimo. Nec licet exinde inferre, quod sicut dicitur: Christus est duplex natura, est passus &c. dici quoque possit, duplicem naturam passam &c. siquidem ea de Christo dicuntur in suppositione valde diversa, primum in suppositione reduplicanti, & formaliter, secundum in specificativa, & materiali, quod facere nequit expressio illa, Divinitas, quæ reduplicat supra Divinitatem, & illa expressio, humanitas, quæ reduplicat supra humanitatem, cum Divinitas, & humanitas realiter adæquate distinguuntur; sic ista conclusio est falsa: monstrum est album; sed album est conjun-

ctum ex subiecto, & albedine; ergo &c. quia in maj. album supponit pro subiecto, in min. verò supponit pro toto concreto albo. Unde conclusio nulla est propter diversam suppositionem terminorum.

Fit 2. Quid dicendum ad illas propositiones: Christus est unum, & duo, unus, & plures, aliquid, & aliud, alius, & alius, aliud, & aliud, quæ omnia tangit, & examinat Sanctus Thomas quæst. 17. cum Eximio Doctore, & P. Valquez Lugo disp. 24. & Bernal disput. 47. Ad hæc omnia explicanda seligo duas regulas ex Martinon disp. 8. sect. 2. Prima est, quia Christus est verè, & simpliciter unum ens per realem, & substantialem compositionem, & quæ in eo sunt, licet in se multa, non tamen sunt in ipso sine unione, & compositione, vitandi sunt modi loquendi, quibus significarentur ea multa sine unione: tales essent istæ propositiones prolatae simpliciter, & sine addito: Christus est duo, Christus est multa, Christus est aliud, & aliud, cum addito tamen sæpe assumuntur à Patribus, dicendo: Christus est duo realiter unita in unitatem personæ, multa physice in unum suppositum conjuncta, duæ naturæ unitæ secundum subsistentiam.

582. Secunda regula est, quia Christus est unica persona, & unica hypostasis divina, vitandi sunt modi loquendi, quibus significaretur suppositorum pluralitas: tales essent hujusmodi propositiones: Christus est plures, Christus est duo masculina, Christus est alius, & alius; nam masculina absolute prolata ex Theologorum usu significant diversitatem suppositorum; sicut ea, quæ in genere neutro sumuntur, significant diversitatem naturarum, eaque de causa in tribus divinis personis datur alius, & alius, non aliud, & aliud. Sic Concilium Lateran. maximum Can. 2. *Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, & alius Spiritus Sanctus, non tamen aliud, sed id, quod est Pater, est Filius, & Spiritus Sanctus, id est omnino, ut secundum Orthodoxam, & Catholicam Fidem consubstantialis esse credantur.* Ex his habetur regula ad decidendas reliquas quæstiones, quæ hic excogitari possent.

DISPUTATIO XIV.

DE SUBSISTENTIA, ET HUMANITATE.

583. Plures excitati fuerunt errores ab Hæreticis circa Mysterium Incarnationis, eò quod censuerint, idem esse naturam, & personam, nec distinxerint humanitatem à supposito. Testatur id Epiphanius in septima Synodo generali action. 6. Tom. 3. Concl. post medium, ubi loquens de Eutichianis, aliisque Hæreticis ait: *ideo Hæretici errant, quia nihil aliud agunt, quam ut ostendant, naturam, & hypostasim idem esse, quæ sanè inter se differre veri Ecclesiæ*

Catholicae Alumi cognoscunt. Idem testatur Damas. lib. 3. de Fide cap. 3. dicens: veram hoc Hæreticis inducit errorem, quod idem dicunt naturam, & hypostasim, suppositumve, ac personam. Idem docuit Vigilii lib. 2. de Fide contra Eutichianos, & alii. Idcirco ad explicandum Incarnationis Mysterium, in quo duæ naturæ uniuntur in una persona, opus est definire, in quo differant suppositum, & persona à natura, ut sic appareat, quomodo Verbum as-

T

sum-

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

sumpserit personam humanam, & quidem aliter non potest intelligi Incarnationis Mysterium, ut rectè notavit Anselmus lib. de Incarnat. Verbi cap. 20. in fin. *qui non intelligit discrimen inter personam, & naturam, non potest intelligere Mysterium Incarnationis.* Cæterum, quia licet omnes Catholici eandem veritatem amplectantur, diversa tamen sunt aliquorum principia, ideo sunt in præsentī examinanda, ut appareat, quænam conformiora sint doctrinæ Conciliorum, & Patrum contra Hæreticos, ac proinde tenenda; quænam verò parum consentanea, ac proinde relinquenda; quæ omnia, ut clarè decidamus, sic

SECTIO I.

De prærequisitis ad Controversiam.

584. **S**uppono 1. ex eodem falso principio intulisse Nestorium, & Eutichetem, non quidem unum, eundemque, sed oppositum errorem, quem partim dedimus num. 181. & impugnativimus à num. 246. etenim uterque Hæretica censuit, quòd in DEO natura, & persona non differebant; quo falso principio præmisso subintravit Nestorius: *sed in Christo dantur due nature completa, & integra, divina scilicet, & humana; ergo in Christo dantur due persone, divina nimirum, & humana;* ac proinde persona Filii Dei non est persona Filii Virginis, nec Beata Virgo dici potest Theotocon, seu Mater Dei, sed puri hominis. E converso Eutiches ex eodem falso principio ita subsumpsit: *sed in Christo datur tantum una persona, ut ex Scriptura constat; ergo datur tantum una natura;* unde non reperiuntur in Christo natura divina, & humana. Inter hos errores secunda incedit Catholica Fides, medium tenens, & docens, aliquam esse distinctionem inter personam, & naturam, propter quam in Deo dantur tres personæ, & una tantum natura, atque in Christo dantur è converso duæ naturæ, & una tantum persona.

585. **S**uppono 2. olim hanc vocem *homo* indifferenter fuisse ad significandam vel solam naturam, vel etiam personam: unde contrahendo significationem ad naturam, nonnulli Patres asseriebant, Verbum divinum assumpsisse hominem; legantur Augustinus Tom. 1. lib. de vera Religione cap. 16. & aliis in locis, Cyrillus Alexan. lib. 10. Theol. cap. 7. Sanctus Gaudenarius Serm. 19. col. 5. eandemque phrasim usurpat Concilium Toleranum 11. in Conf. Fidei, Wormatiense etiā in Conf. Fid. Tom. 3. Conc. quam etiam significationem accepit Athanas. in Symbolo, quando dixit: *sicut animarationalis & caro unus est homo, ita homo & Deus unus est Christus:* decursu verò temporis Sancti Patres, ne viderentur Nestorianis consentire, noluerunt fateri, Verbum assumpsisse hominem, & usurparunt naturam humanam pro hu-

manitare, & hominem pro persona, ne deinceps possent Hæretici voces Sanctorum Patrum ad pravam sententiam detorquere, ut advertebat Maxent. dialog. 1. contra Nestorianos non procul a fine inquires: *ego à Deo susceptum hominem nullo latens dicere audeo &c. ne, si susceptum à Deo hominem dixerò, dicere videar, in Filio Dei prædicare personam.*

Propter hanc rationem jam ita invaluit, non usurpare hominem pro sola natura, sive pro sola humanitate, ut modò non possit dici: *Verbum assumpsisse hominem;* quia cum illa indifferens usurpatio pro natura, & pro homine eorum traxerit, eò quòd veteres Theologi tum Græci, tum Latini non agnovissent, distinde saltem discrimen inter naturam, & personam, & talis distinctio ab Ecclesia, Patribus, & Conciliis sit declarata, & probata, ideoque noluerint naturam humanam appellare hominem, ne humanitas, & persona confunderentur, modò nefas erit usurpare hominem pro sola natura, recolatur Concilium Ephesinum part. 3. cum Sancto Cyrillo in defensione Athan. 8. & 11. nec non Sanctus Felix Papa, & Martyrrelatus in Concilio Calcedonenſi act. 1. cum Sancto Eustachio Episcopo Bereytenſi ibidem act. 11. §. penult. quod etiam suo modo dicendum est de hoc nomine *substantia*, quæ olim erat etiam indifferens, & aliquando accipiebatur pro ea, quæ est substantia communis, quod idem est, ac natura; unde non alio sensu negabant aliqui in DEO tres substantias, nisi quatenus negabant tres naturas; eodem in sensu accipiebatur ab aliquibus hypostasis: unde Hieronymus, & alii renebant dicere, dari in Deo tres hypostases, quatenus negabant in Deo tres naturas, sive substantias communes; aliquando verò significabar idem, quod *suppositum*, in quo sensu postea usurpata est ista vox ab Ecclesia, & sine formidine conceditur, dari in Deo tres hypostases; videatur Cardinalis de Lugo disput. 12. sect. 1.

Suppono 3. Eutichianos decursu temporis ex uno in alterum errorem incidisse; dixerunt enim, ex duabus naturis in divina natura specie integris in unitate naturæ, & inter se substantialiter unitis unam resultare ad eum fere modum, quo ex materia, & forma substantialiter unitis resultat una natura, quæ neque est materia, neque forma, quia omnis vera, & physica unio debet constituere unum; ideoque si esset unio naturarum, deberet constituere unam naturam, quem errorem tribuunt etiam ipsi Eutichei Alphonsus à Castro, & alii, quos sequitur Vasquez 3. part. disput. 14. cap. 1. Cæterum, quia Eutiches sibi ipsi inconstans fuit, licet aliquando admiserit naturam humanam in sensu Nestorii, postea tamen magis adhæsit alteri errori, admittendo in Christo solam naturam compositam, quam appellabat divinam; exinde Eutichiani communiter admittebant in Christo unam solam naturam compositam, quam vocabant divinam, ut constat ex

Gelasio Papa Tom. 4. Bibliothecae PP. lib. de duabus naturis; unde statim à prologo ait: *Eutychiani dicunt, unam esse naturam, id est divinam; Nestorius nihilominus memorat singularem, id est humanam: verum quia Haeretici, ut tradit Aldrete disput. 39. de Incarnat. sect. 2. reperebant illud principium: si dua natura ununtur verè, & physice, necesse est, ut resultet una natura composita, quemadmodum ex corpore, & anima una resultat natura composita; negarunt Sancti Patres illud principium universim acceptum, ut constat ex S. Maximo apud S. Eutymium in Panoplia tit. 15. §. in duabus naturis, & ex Damasceno ibidem adducto §. sine inversione.*

588. Quomobrem assignarunt PP. discrimen inter naturam divinam, & humanam ex una parte, & inter animam, & corpus ex altera, quia scilicet corpus se solo non est natura integra, sed anima se sola est natura integra in ratione naturae, ac proinde possent uniri substantialiter ad constituendam unam naturam integram in ratione naturae: at natura divina est integra in ratione naturae, & natura humana constituta ex anima, & corpore est etiam in diversa specie naturae integra in ratione naturae; ac proinde non possunt uniri substantialiter ad constituendam unam naturam. Evolvatur Gelasius in lib. de duabus naturis parum post medium; & Athan. adductus ab Eutymio in Panoplia titulo 15. §. ecce natura. Unde Eximius Doctor disput. 7. sect. 2. postquam adduxit plura Conciliorum & PP. testimonia, in quibus error iste condemnatur, respondendo ad secundam objectionem Haeticorum ex Conciliis, & PP. ita habet: *Corpus, & anima sunt natura imperfecte, & essentiales partes, & ideo non tantum unam personam, sed etiam unam naturam componunt; natura verò divina, & humana sunt integrae, & perfectae, quae non possunt ad componendam unam naturam inter se immediate conjungi. Conjunguntur vero in eadem Verbi substantia, ad eum modum (servata proportione) quo duo rami ejusdem arboris ununtur in trunco, ut ipse Doctor Exim. exponit in comentario art. 9. quest. 2. Div. Thomae, atque in eo sensu dicuntur à Conciliis verè, & propriè duas naturas humanam scilicet, & divinam in hypostasi Verbi uniri, non quidem immediate inter se, sed mediate.*

589. Caterum ad tollendam omnem æquivocationem, & intelligendam in praesenti mentem SS. PP. contra eos haeticos notare, quam maximè oportet, scopum hujus controversiae non fuisse de natura humana, quasi illi Haeretici intenderent, quòd natura divina possit esse de constitutivo naturae humanae, aut quòd Verbum esset in humanitate, intelligere per intellectionem creatam; hoc enim neutriquam intendebant, sed potius supponebant naturam humanam essentialiter exigere partes ad sui compositionem, quarum una sit materia & al-

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

tera forma intelligens intellectiones creatas, quae ad invicem perficiantur, cum autem natura divina non possit esse pars, neque perfectibilis, neque Verbum possit intelligere per intellectiones creatas, nec Deus possit invertere essentias rerum, aut facere, quòd decur homo sine sua essentia; exinde dicebant, quòd ad constituendam naturam humanam integram in ratione naturae, requirebantur indispensable materia & forma, quae est ratio, Div. Thom. 3. part. quest. 2. art. 5. ad tertium: *sicut unumquodque formaliter est per suam formam, ita corpus vivit per animam, & hoc modo non ponitur corpus vivere per Verbum, quòd non potest esse corporis forma; solum igitur, concedebant illi Haeretici, quòd ex natura divina, & humana resultabat alia tertia natura, quae ex utraque constituebatur.* Unde Patres non arguebant à ratione ad constitutionem sufficientem, sed à ratione necessaria; sic bene arguimus, lapis non est animal; ergo non est homo, quia licet ratio animalis non sit sufficiens ad constituendum hominem, ut pater in leone, qui est animal, & non homo, at est ratio necessaria, ita, ut non possit esse homo, quin sit animal; arguebantque PP. tanquam à ratione necessaria, quòd nempe ex natura humana, & divina non poterat constitui una substantialis natura, quia neutra earum erat substantialiter incompleta, sed utraque erat substantialiter completa in ratione naturae.

590. Quòd autem fuerit hæc mens PP. constat ex ipsorum verbis, locis adductis, num. 587. Gelasius enim Papa ad ostendendum, non posse duas naturas completas in ratione naturae uniri ad constituendam substantialem compositionem, & unam naturam, ita ait: *non considerantes, quia cum una natura dicatur humana, quae tamen ex duabus constet, id est ex anima, & corpore, principaliter illa causa est, quia nec initialiter anima alibi possit existere, quam in corpore, nec corpus valeat consistere sine anima: & merito, quae alterutro sibi sit causa existendi, pariter unam abusive dici posse naturam, quae sibi invicem causam praebeat, ut ex alterutro natura subsistat una salva proprietate duntaxat duarum; quae Verba docent unitatem per compositionem in naturis non esse strictè unitatem, sed latè, & adhuc hoc genus unitatis reperiri non posse, absque aliquo complemento substantiali, si debeat fieri unitas substantialis.*

591. Pariter Athan. loco supra relato postquam sibi opposuerat illam paritatem unius naturae humanae ex duabus naturis coalescentem; ita reddebat discrimen. *Hic enim, neque caro pars Verbi, neque Verbum pars carnis, horum enim utrumque priusquam conjungantur perfectam naturam ostendit, ut nihil omnino, neque divinitati ad rationem propriam, neque humanitati desit; aliud enim est duabus ex partibus essentiam absolvi, & aliud duas essentias conjungi, quarum utraque perfecta sit.* En quomodo

modo Athan. probat, non resultare ex duabus illis naturis, humana scilicet, & divina, unam naturam, neque posse uniri immediatè, & substantialiter ad constituendam unam naturam, quia utraque in sua diversa specie est completa in ratione naturæ; idcirco opus est, ut alterum saltem sit substantialiter imperfectum, & non integrum in ea ratione, in qua perficitur, & alterum sit perfectivum, ut compleat, & perficiat, verum de his fusè sectio sequenti.

592.

Suppono 4. Ens creatum immediatè dividi in substantiam, & accidens, unde unumquodque ex his debet habere in sua linea rationem illam, quam essentialiter exigit utens creatum, nempe dependentiam à priori à Deo, quia non est à se, sed ab alio, & dependentiam à posteriori, sed non est illimitatum, & simplex, sed limitatum, atque compositum, ratio est, quia, si ens creatum sit accidentale exigit actionem accidentalem, quæ pendet à Deo à priori tanquam à primo principio, & exigit à posteriori substantiam, cujus gratia sit, atque ubicationem suam accidentalem, prima distinguitur à Deo se ipso ubique præterente, quia simplex est, & illimitatus; unde accidens, quia est creatum, & quidquid habet, habet per participationem à Deo, non solum debet distingui à Deo ratione productionis, & dependentiæ à priori, sed etiam ratione limitationis, & dependentiæ à posteriori, quatenus indiget aliquo subsequente, ut in linea sua perseveret, ideòque, si est modus, indiget re, cujus est modus. Pariter ens substantiale utramque habet dependentiam à Deo in linea substantiali ratione actionis substantialis, quæ producit; cæterum quia hoc est entitativum substantiale, non est simplex, & illimitatum, sed limitatum & finitum, utq; in sua linea possit esse, aut perseverare, requirit in ea linea substantiale complementum, in quo sistat, & quo sit potens in linea sua ad operandum. Unde essentialia dicitur, principium quo, sive virtus operativa, complementum verò substantiale, quo in sua linea indiget, dicitur subsistentia, sine qua operari non potest; ideòque totum resultans ex essentia & subsistentia dicitur principium quod operationis, & apud omnes ferè Philosophos, & Theologos eidem attribuuntur operationes ex illo ferè omnium proloquio: actiones sunt suppositorum.

593.

Sic Div. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 2. in corpore: *actiones autem sunt suppositorum, & totorum, non autem propriè loquendo partium, & formarum seu potentiarum; non enim propriè dicitur, quod manus percutiat, sed homo pro manu.* Quod etiam repetit 3. part. quæst. 19. art. 1. ad tertium, & sæpè alibi, ex quo frequens est apud Philosophos principium illud: prius est esse, quàm operari; subsistentia enim cum sit illa, quæ subest naturæ, vel in qua natura sistit, gerit respectu naturæ vicem subiecti, aut quasi subiecti, ex quo procedit, ut sint veræ prædicationes per communicationem

idiomatum, ut constat à num. 560. Unde Damasc. lib. 3. de fide cap. 15. *natura est ea, ex qua operatio progreditur; opus vero id, quod ex actione conficitur, operans vero is, qui actionem perfungitur*, hoc est, persona, quia scilicet operationes naturæ completæ tribuuntur personæ, eò quod natura, sive subsistentia, quæ est modus substantialis essendi, nequeat exercere munus subsistentiæ, seu primæ radicis operandi, propter quod esse substantiale creatum distinguitur ab omnipotentia; quæ cum non sit ab alio, non indiget actione substantiali productiva ipsius, & cum non sit limitata, sed infinita, & simplicissima, non indiget substantiali complemento realiter distincto in linea sua, ut possit producere ad extra; quæ quidem operatio dicitur finis cuiuslibet creatæ virtutis operativæ, ut tradunt Theologi cum Div. Thoma 1. part. quæst. 65. art. 2. in corp. & 3. part. quæst. 9. art. 1. in corp.

Suppono 5. ex Aristotele 5. Metaphys. cap. 8. textu 15. in fine, substantiam dupliciter dici, altera quidem est prima substantia, & altera secunda substantia. Prima substantia est singulare per se subsistens primò habens naturam completam; quo in sensu Petrus, Bucephalus, Michael, hæc arbor, hic lapis, & c. lia singularia materialia, vel immaterialia per se primò subsistentia, sive habentia naturam completam hominis, equi, Angeli, arboris, aut lapidis sunt prima substantia. Secunda subsistentia est ipsa forma, & species, per quam unum quodque singulare per se primò subsistens constituitur in sua specie; & quia singulares homines, ut Petrus, & Paulus constituuntur in specie hominis per humanitatē, quæ est materia simul & forma hominis, sicut singulares equi, ut Bucephalus, constituuntur in specie equi per equinitatē, quæ est materia simul & forma equi; ideo humanitas, & equinitas sunt secundæ substantiæ. Cæterum quia dantur aliqua singularia per se primò subsistentia, quæ componuntur ex materia, forma, pluribusque partibus integralibus, & continuativis simul unita eo pacto, quo Petrus componitur ex anima, & corpore, tanquam ex partibus essentialibus, & capite, manibus, pedibus, tanquam ex partibus integralibus, ex carne, & ossibus, quæ caro, & ossa componuntur ex pluribus carnis & ossis partibus continuatis, ideòque omnes partes, tum essentialēs, tum integrales, tum continuativæ, ex quibus componuntur singularia per se primò subsistentia, & unio talium partium pertinet ad primam substantiam. Accidens verò è converso dicitur, quod ita exigit esse in alio, tanquam in subiecto, ut neque per se subsistat, neq; sit pars, aut constitutivum omnis per se subsistentis, ut subsistentis, neque cum illo identificetur.

Prima substantia, quæ ita appellatur à Philosopho in prædictis cap. de substantia à Porphyrio cap. 3. suæ introductionis vocatur individuum. à PP. & Theologis, & Philosophis latinis vocatur suppositum, & substantia, dicitur quidem sub.

substantia, quia per se subsistit; primò dicitur suppositum, quia in ea linea prae dicamentali ultimo loco sub omnibus aliis prae dicamentis ponitur singulare per se subsistens primò. Nos de hac substantia in hac disputatione loquentes utemur suppositi, & hypostasis nomine, utpote magis ultratis, non autem ratione subsistentiae, eo quòd hac Recentioru usu accipitur frequentius substantia ad signandum id, per quod singulariter constituitur, & completur ultimò in ratione substantiae per se subsistens, quàm ad significandum ipsum singulare per se subsistens primò.

596. Ex doctrina Boëtii lib. de duabus naturis: explicari potest suppositum ita, *natura completa individua substantia*; quia tamen substantia idem est, ac ens per se subsistens, individuum idem erit, ac singulare per se subsistens, primò habens naturam completam. Quando suppositum habet naturam completam irrationalem, retinet nomen genericum suppositi, quando habet naturam rationalem, non solum vocatur suppositum nomine generico, sed etiam nomine specifico vocatur persona; ideoque persona à Boëtio lib. de duabus naturis dicitur esse *rationalis natura individua substantia*, hoc est singulare per se subsistens primò habens naturam completam rationalem. Unde suppositum comparatur ad personam, sicut genus ad speciem; singularia autem, quae ita per se subsistunt, ut non habeant naturas completas in specie, neque vocantur supposita, neque personae e.g. Anima, pariterque manus separata, pes separatus, quia est pars eius naturae specificae, quam exigit, non est suppositum, ut docet Div. Thoma 1. part. quaest. 29. art. 1. ad quintum: *Ad quintum dicendum, quòd anima est pars humane speciei, & ideo licet sit separata, quia tamen retinet naturam unitatis, non potest dici substantia individua, quae est hypostasis, vel substantia prima, sicut nec manus, nec quaecunque alia partium hominis, & sic non competit ei neque definitio personae, neque nomen.*

597. Ea igitur est natura completa, quae non potest esse pars essentialis, aut integralis alterius naturae specificae, ut humanitas, & ea est natura incompleta, quae potest esse pars essentialis, aut integralis alterius naturae specificae, ut materia & forma, natura capitis, & pedis, per quod ista pars distinguitur à gutta aquae separatae ab Oceano, quae retinet totam naturam speciei aquae, ut infra dicemus. Secunda substantia vocatur à SS. Patribus graecis *Tita*, & *Physis*, à latinis *essentia*, & *natura*; nos nomine naturae, utpote ultriori, illam vocabimus; dici enim solet forma totius, quia, ut supra diximus, per naturam tanquam per formam suppositum, quod est totum substantiale, constituitur in specie sua completa; unde natura exponitur à Boëtio lib. de duabus naturis sic: unumquodque infirmans specifica differentia, propter rationem supra adductam, nem-

pe, quia natura completa est forma, per quam Petrus, & Paulus, & quivis homo constituitur in specie hominis; haec autem natura ab Aristot. 2. physic. tex. 13. definitur: *principium motus, & quietis in eo, in quo primò, & per se, & non per accidens inest*; unde in entibus sensibilibus est principium, ut moveantur, & quiescant sensibiliter, & insensibiliter, ut in Angelis est principium, ut moveantur, & quiescant intelligibiliter, in Deo est principium, ut detur divina operatio immanens liberè, sive contingens volendi & intelligendi; actus enim divini contingentes intelligendi & volendi sunt cum ipso Deo identificati, ut dixi à num. 83. de Deo, quamquam plura, quae de suppositionibus istis dicta sunt, non careant aliqua contraversia apud Auctores, proindeque ea latè probavimus scet. sequen. ex doctrina Concil. & PP. ea nihilominus in praesenti tradidi propter doctrinae connexionem. His igitur praemissis

598. Quaestio praesens est, utrum persona, & suppositum supra naturam singularem addat aliquid distinctum, & an sit aliquid positivum, vel negativum substantiale, vel accidentale, id est, an suppositum, & persona Petri addat aliquid distinctum supra hanc singularem humanitatem ipsius Petri, & an istud suppositum Michaël supra hanc numero naturam Angelicam, quam habet, addat aliquid distinctum positivum vel negativum, substantiale, vel accidentale? prima sententia, quam tenent aliqui cum Eximio quodlib. 4. dist. 34. quaest. 1. docet, suppositivum creatum supra naturam singularem addere aliquid non quidem re, sed sola ratione distinctum? secunda sententia, quam licet non omnino assertivè, proponit, ac defendit Scotus in 3. dist. 1. quaest. 1. & alibi, & quae tribuitur S. Bonaventurae in 3. disp. 3. art. 2. quaest. 2. Sequitur cum Nominalibus Molina 1. part. quaest. 29. art. 2. disput. 2. in fine, defendit, suppositum supra naturam singularem substantialem completam in ratione naturae addere solum, quòd sit per se, & quia naturam esse per se nihil est aliud, quàm non esse unitam intrinsecè alteri substantiae, cum qua faciat unum per se, ideo juxta hanc doctrinam suppositum supra naturam singularem nihil aliud addit, quàm puram negationem substantialis unionis cum alia substantia, cum qua faciat unum per se.

699. Tertia sententia, quam defendunt aliqui cum Herovæo, Javallo 11. Metaphisic. quaest. 16. censet suppositum supra naturam addere aliquid positivum, non quidem substantiale, sed accidentale, simulque quasdam proprietates, & accidentia aliqua characteristica, per quae unum individuum distat naturam ab alio, ut Petrus à Paulo. Quarta sententia docet, suppositum supra naturam addere aliquid positivum, non quidem accidentale, sed substantiale: ita communiter Thomistae cum Div. Thoma, & Cajetano 3. part. quaest. 4. art. 2. & fere omnes Societatis Auctores cum Eximio

mio Doctore disput. 34. Metaphysic. sect. 4. & 3. part. disput. 11. 13. & 14. & sæpe alibi, tum etiam Vasquez 3. part. disput. 31. cap. 6. Valencia Tom. 4. disput. 1. quæst. 4. punct. 2. Card. de Lugo disput. 12. sect. 4. Tannerus, Hurtado, Arriaga, & alii, quos citat, & sequitur Caneron disput. 50. sect. 6. Maurus, Bernal. pluresque alii cum Aldrete disp. 39. à sect. 3.

SECTIO II.

Controversiæ Resolutio.

600.

Assero 1. Contra primam sententiam: suppositum creatum supra naturam singularem addit aliquid non tantum ratione, sed reverà distinctum. Probat 1. Si suppositum, & persona creata hominis v. g. supra hanc numerò humanitatem tantum adderet aliquid sola ratione distinctum, posset dari à parte rei hæc numerò humanitas, quin daretur suppositum & persona creata hominis, quandoquidem non potest dari res, quin dentur omnia, quæ sola ratione distinguuntur ab ipsa re; distinctio enim rationis non sufficit ad hoc, ut unum possit dari sine alio; atqui potest dari hæc numerò humanitas, ac defecit datur in Christo, quin detur suppositum, & persona creata, aliter darentur in Christo duo supposita, & duæ personæ, altera quidem increata Verbi, altera creata hominis, quod est hæreticum, & Nestorianum: vel daretur tota essentia substantiæ creatæ, & tota simul substantia essentia divinæ, quod apud Theologos non bene audit; ergo suppositum creatum supra naturam humanam, addit aliquid non tantum ratione, sed re ipsa distinctum; reliquæ probationes constabunt à num. 602.

601.

Respondebis, naturam non vocari suppositum, neque personam, quando est in alio, sed quando per se est; unde quia humanitas Christi non est per se, sed in Verbo, non est suppositum, neque persona; è converso humanitas puri hominis, nempe Petri est suppositum, & persona, quia est per se. Contra tamen 1. Humanitas Christi Domini metaphysicè sumpta est indifferens, ut sit per se vel non sit per se, sed in Verbo, vel in alia persona divina; ergo ly *per se* plusquàm ratione distinguitur ab ipsa humanitate; ac proinde proprietas, sive substantia non est distincta ratione solum à natura. Probat conf. Id, sine quo potest aliquid divinitus existere, plusquàm ratione distinguitur ab illo, sed ex eo, quod humanitas Christi unita Verbo, sit in Verbo, & non sit per se, potest tota existere absque ly *per se*, sive absque perseitate, & substantia; ergo &c. Contra 2. quia ex hac responsione saltem fieret, quod in Christo non solum reperiebatur tota ratio substantiæ increatæ, sed etiam tota ratio substantiæ creatæ, quod non est consonum Patribus, Conciliis, ut statim constabit; ergo &c.

Assero 2. cum quarta sententia contra secundam, & tertiam relatas: suppositum creatum supra naturam addit non quidem puram negationem, sed complementum substantiale positivum. Probat 1. Licet rationes in generali Concilio ab aliquo particulari PP. nomine excogitatæ non sint habendæ tanquam doctrina Conciliorum, & Patrum, ut dici solet in Concilio Nicæno adducto à Joanne Theissalonicensi, qui contendebat, Angelos depingi posse, quia sunt corporei; quæ ratio ab ipso nomine suo diligenter excogitata fuit, nec unquam fuit à Patribus commendata; at si productæ sint ab aliquo constituto nomine totius Ecclesiæ Romanæ, ut coram Summo Pontifice, Patribusque, Catholice nomine Ecclesiæ, in publica controversia, atque in Sessione adductos, & admissos cum ea protestatione, ut decisiones faciendæ essent ex doctrina Conciliorum, & Patrum; tales inquam rationes coram Summo Pontifice, Cardinalibus, & Patribus Catholicis ex una parte, & præsertim, si sint etiam Schismatici cum suis Patriarchis, aliisque Doctoribus, suoque Imperatore ex parte opposita, nec ullus sit Patrum Catholicorum, qui contra eas rationes à Catholico adductas quidquam opponat, cerè tales rationes, licet definitiones non sint, haberi debent tanquam doctrina deducta ex Conciliis, & Patribus; atqui in Concilio Florentino, in quo Eugenius IV. præsidebat, & in quo ad controversiam circa dogma de processione Spiritus à Filio vocati, & admissi fuerunt Græci, nempe Imperator Constantinopolitanus, Joannes Palæologus, & Patriarcha Constantinopolitanus, tum etiam Præsul Ephelinus, alique pro Græcis cum ea protestatione, ut decisiones eruentæ essent ex doctrina Conciliorum, & Patrum, hisque stabilis rationes ad confirmandum Catholicum dogma de processione Spiritus Sancti à Filio, & ad dissolvendum argumentum Græcorum, adductæ sunt à Joanne Theologo constituto, ut disputaret nomine Ecclesiæ Romanæ, in quibus rationibus tanquam Theologorum Catholicorum doctrina sæpè supponitur ut fundamentum, substantiam creatam esse aliquid positivum substantiale distinctum à natura, quin ullus Patrum Catholicorum quidquam in oppositum judicaverit; imò ex eo fundamento ducti sunt omnes ad Fidei dogma defendendum; ergo quod substantia sit aliquid substantiale distinctum à natura, censenda est doctrina Conciliorum, & Patrum. Consequenter, & maj. videtur innegabilis.

Probat igitur min. adducendo verba Joannis Theologi disputantis nomine Ecclesiæ Romanæ contra Marcum Ephelinum agentem partes Græcorum: Joannes enim Theologus ita disputat in Concilio Florentino sess. 19. *Quoniam non me bene videris intellexisse. Respon-*

Pater, idcirco, quæ paulo ante protuli, clario-
ravceddam: ergo diligenter attende: substantia
duobus modis à Doctoribus solet intelligi; uno qui-
dem pro rei ratione, quæ definitionem, quod quid
esset, significantem, vel alio nomine entitatem,
atque naturam significat; altero verò modo sub-
stantia pro supposito sumitur, quemadmodum
Aristoteles in 5. Met. lib. juxta omnium Do-
ctorum expositionem dicere videtur, quandoqui-
dem suppositum in prædicamentali substantia li-
nea speciebus, atque generibus apud Porphyrium
substat, ut Socrates, atque Plato, quæ alio quo-
que nomine hypostasis, vel existentia, vel res na-
turæ solet appellari. Modò hic: quando Petrus
loquitur nomine Pauli, Paulo audiente, & ta-
cente, eò ipsò Paulus censetur consentire, juxta
tritum illam juris regulam, qui tacet, consenti-
re videtur; unde loquente Joanne Theologo
nomine Ecclesiæ Romanæ ipsa audiente, & ta-
cente, eò ipsò Romana Ecclesia censetur con-
sentire, atqui in hoc textu expressè dicitur,
hypostasim ut contradistinctam à natura esse
substantiam, & rem naturæ; naturam, verò
ut contradistinctam ab hypostasi esse entitatem;
ergo ex hoc textu clarè inferitur, hypostasim ef-
se modum substantialem naturæ, sive entitatis.

604. Confirmatur 1. Quando virtus immediata
ita concurret ad operationem, ut non possit ipsi
virtuti attribui operatio, sed tantum personæ
constitutæ ex ea virtute, & ex aliquo alio, in
quo residet ea virtus, id, in quo virtus ea resi-
det, non est quid negativum, sed positivum;
sic quia in homine caro nec augmentatur, nec
unit, nec crescit deficiente anima, quæ est for-
ma corporis, anima est tota virtus vivificativa,
& augmentativa, licet ipsa non vivificetur,
nec crescat, sed homo per animam: homo ex-
inde est aliquid distinctum à sola anima; sic li-
cet manus habeat virtutem percussivam, quia
tamen nequit percutere, nisi quando percutit
homo, in quo manus residet, exinde homo est
aliquid passivum distinctum à sola manu, & non
purè negativum; atqui natura in supposito hu-
mano ita est virtus immediata operationis, ut
non possit ipsi attribui perfectio, sed personæ,
in qua natura residet, ut constat ex Græcis, ore
Div. Damasceni, & ex Latinis ore Div. Thomæ
citatis num. 593. imò ex eo Joanne Theologo
in supradicta disput. sect. 19. ubi hæc habet:
id, quod sit in humanis, tantum ab agente supposi-
tisi, ita ut falsum sit proferre, hoc humanum
suppositum ab humana natura productum esse,
quandoquidem apud nostros Theologos humanitas
abstractum nomen est, ac suppositum nullum, si-
gnificat homo suppositum, hoc, quod sub-
stat, significans sua suppositum aliud pro-
duci, ubi expressè dicitur, contradistin-
ctum à natura reverà producere; ergo
&c.

605. Confirmatur 2. Pura negatio, cum nihil fir,
non potest aliquid producere per virtutem ipsi
advenientem; atqui substantia, ut constat ex
testimoniis adductis, verè producit operationes

per virtutem naturæ ipsi advenientem; ergo
substantia non est aliquid purè negativum, sed
verè positivum. Confirmatur 3. Ex eo, quod
fundamentum domus substat altioribus parti-
bus ad aliquid præstandum, dici nequaquam
potest, quod sit quid negativum; atqui substi-
tencia substat naturæ ad aliquid cum ea præ-
standum, ut constat ex testimoniis adductis ex
Joanne Theologo eadem Disputatione, & sect.
19. ubi ait: Joseph enim à Jacob supposito per i-
psius Jacob naturam, ut principium, quod com-
municabile est, generatur, quandoquidem alio-
nes sunt suppositorum, ut sæpe alibi dictum est.

606. Confirmatur 4. Si hæc doctrina à nobis huc-
usque expolita non bene inferretur ex Concilia-
is, & Patribus, à quibus Præsules Græci vole-
bant in Concilio Florentino desumi rationes,
& argumenta, nequaquam in hac doctrina con-
venissent Patres Græci cum Latinis; atqui in
hac doctrina statim convenerunt, ut constat ex
eodem Concilio Florentino sess. 18. ubi Mar-
cus Ephesinus agens partes Græcorum, & di-
sputans cum Joanne Theologo ita habet: quem-
admodum divina substantia, & persona diffe-
rant inter se, non opus est in præsentia dicere, cum
præsertim in hoc minime differamus, constat e-
nim ipsas differre simpliciter, ut commune differt
à proprio; ut Magnus Basilius ad suum fratrem
Gregorium scribit, & quemadmodum (ut utar
exemplo vulgari) humana substantia à persona
sua differre videtur, ut vos quoque sentire censeo;
ergo &c. Confirmatur 5. quia aliter, ut ex-
pendenti constabit, præsertim, si recolat do-
ctrinam Catholicam in Tractatu de Trinitate,
non potest intelligi, quod definitum à Florenti-
no, nempe quod natura divina non generat, &
quod datur realis distinctio inter generantem, &
generatum, ideo Patrem generare virtute na-
turæ, neque intelligi posset, quomodo spiratio
activa non spiret Spiritum Sanctum, sed spirent
Pater, & Filius virtute spirationis activæ, quod
latè promoveret, & explicat Joannes Theologus
in eodem Concilio Florentino; ergo &c.

607. Probatur 2. conclusio: natura creata consti-
tutiva creati suppositi ita est se ipsa ex doctrina
Conciliarum, & Patrum substantialiter incom-
pleta in ratione suppositi, aut compositi substan-
tialis subsistentis; ergo suppositum creatum
supra naturam addit complementum substanti-
ale positivum, quod cum natura constituit sup-
positum, sive compositum subsistens. Proba-
tur antec. Natura creata constitutiva creati su-
positi, eò quod sit se ipsa substantialiter comple-
ta in ratione naturæ, non potest cum natura di-
vina constituere per substantialem unionem u-
nam naturam juxta doctrinam Conciliarum, &
Patrum, ut constat à num. 587. & tamen in ra-
tione subsistendi constituit unum substantiale
compositum cum substantia divina: ergo natu-
ræ humanæ aliquod substantiale complemen-
tum deficiebat in linea subsistendi, cum quo
constitueret unum eorum substantiale, ideòq; in li-
nea hac erat substantialiter incompleta, & com-
pletur

pletur per substantiam Verbi, ac proinde suppositum creatum supra naturam addit complementum substantiale positivum, quod vocamus substantentiam. Confirmatur 1. ex Divo Thoma Quodlibeto 2. art. 1. in corp. ubi ait: *Divinitas autem in natura quidem non potuit uniri nec anima, nec corpori, quia cum sit perfectissima natura, non potest esse pars alicujus naturae, sed fuit unita anime, & corpori in persona*; ergo non potuit constituere cum humana natura naturam; quia hæc erat completa in sua linea, & potuit constituere cum ea unum compositum subsistens; quia non erat substantialiter completa in ratione subsistendi.

608. Confirmatur 2. ex Concilio Lateranensi sub Martino I. cap. 6. ubi dicitur: *si quis non confiteretur, verè, & propriè ex duabus naturis Deitate, & humanitate secundum substantiam unitis inconfuse, & indivise, eundem, & unum Christum esse, sit condemnatus*; quod etiam tradit can. 7. & 8. Similia habet Concilium Hispanense 2. adducendo can. 13. pro hac veritate plurima testimonia veteris, & novi Testamenti, & antiquos Ecclesiæ Patres, & Doctores, nempe Hilarium, Ambrosium, Gregorium Nazianzenum, Basilium, Cyrillum, Athanasium Augustinum, Leonem Papam, & Fulgentium; quod etiam tradunt 5. & 6. Synodi generales, plurimæque alia Concilia, ex quibus ita conficitur argumentum: juxta Concilia, & Patres natura humana non potest substantialiter uniri naturæ divinæ ad constituendum cum natura divina unam naturam, & tamen unitur substantialiter natura humana substantiæ divinæ, constituiturque cum illa unum substantiale subsistens: ergo natura humana se ipsa in sua specie est substantialiter completa in ratione naturæ, & non est se ipsa substantialiter completa in ratione totius substantialis subsistentis. Probatur conseq. Anima rationalis eo ipso, quod excludat partes continuas, & habeat omnia prædicata substantialia constitutiva ipsius, in ratione formæ rationalis non potest habere unionem substantialem cum alia forma rationali, & cum illa constituere unam substantialem formam rationalem; neque per illam substantialiter compleri: ergo si natura humana se ipsa haberet omnia prædicata substantialia requisita ad unum compositum substantiale subsistens, non posset terminare unionem substantialem ad personam divinam constituendo cum illa unum substantiale subsistens. Vide num. 613.

609. Probatur 3. conclusio: natura, & persona non distinguuntur, sicut aliquid, & nihil, sed sicut aliud, & aliud, ita ut natura sit ratio essendi, personalitas verò modus substantialis essendi, quo natura indiget, ut sit proximè operativa; ergo persona supra naturam non addit negationem tantum, sed aliquod complementum substantiale positivum. Probatur antec. auctoritate Justiniani in Edicto Fidei à Vigilio Papa approbato, ubi dicitur: *omnes Sancti Patres consonanter docent, aliud esse natu-*

ram, sive substantiam, & aliud substantentiam, sive personam, & naturam quidem hoc, quod est commune, significare; personam verò hoc, quod est speciale. Illa enim verba adverbialia aliud, & aliud, commune, & speciale, quæ respondent naturæ, & substantiæ, planè significant, substantentiam non esse puram negationem, seu purum nihil, sed esse aliquid speciale distinctum à natura, quæ est substantiale naturæ complementum, sive conditio substantialis, qua indiget natura, ut sit proximè operativa; ergo &c. Confirmatur 1. sicut persona indiget aliquibus dispositionibus accidentalibus ad operandum, ita etiam natura indiget conditione substantiali, quæ est specialis modus illius, & vocatur substantentia, sine qua non redditur natura proximè operativa in linea substantiali; aliter natura non solum esset principium quo, seu virtus immediatè operativa, sed esset etiam principium quod contra doctrinam Patrum, & Conciliorum, ut constat an. 593. & 604. ergo &c.

Confirmatur 2. Personalitas apud Sanctos Patres est modus substantialis essendi, sive differentia substantialis naturæ, qua natura, sive principium quo productivum redditur proximè expeditum in linea substantiali ad operandum; unde persona est, quæ per suas actiones, & proprietates nobis innoscit, non verò per negationem; ergo personalitas creata non est quid negativum, sed est aliquid substantiale positivum. Probatur antec. ex Damasceno cap. 45. Dialecticæ, ubi ait: *natura est principium motus, & quietis cujuslibet rei*; & cap. 43. *persona est, quæ per suas actiones, & proprietates perspicuam, atque circumscriptam eorum, quæ eundem naturam sunt, declarationem nobis præbet, ut Gabriel, dum Sanctam DEI Genetricem allegaretur*; & cap. 46. agens de substantia: *distans est insuper de ipsius divisione, quidquid inter substantiam, & substantiales differentias interponitur, nimirum, quod substantia per ipsas informat, certam speciem absolvit, & certam qualitatem contrahit. Ex quibus verbis apparet, ad constituendam certam speciem personæ in aliquo determinato individuo concurrere substantiam, & substantiales differentias, cum hoc tamen discrimine, quod in DEO propter suam simplicitatem substantiales differentiæ solum distinguuntur virtualiter intrinsecè à natura; in nobis verò, sive in Angelis per limitatam perfectionem creatam impotentem in sua linea identicè comprehendere, quod in sua linea comprehendunt duo prædicata divina virtualiter intrinsecè distincta, requirit distinctionem realem, & compositionem; quamquam enim Damascenus hanc rationem substantialem differentialem sæpe adducat ad explicandam personam ex doctrina, ut ipse ait, Sanctorum Patrum, nunquam tamen recurrit ad puram negationem; ergo ex Divo Damasceno, & Sanctis Patribus substantentia creata non stat in pura negatione, sed in positiva differentia substantiali.*

Relp.

613. Probatur 7. Si natura humana non esset incompleta substantialiter in ratione creati sup-
positi, non posset per unionem substantialem,
R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

Probatur 7. Persona unita alienæ naturæ
potest consumere alteram personam, quin
consumatur naturam, ut constat ex Concil. Franco-
fordiensi n. 612. sed exinde inferitur substantia
esse aliquid positivum; ergo ex mente
Concilii non est purè negativum; ergo &c. Proba-
tur min. si verè & absolute dici possit perso-

nam consumi, quin deficeret positivum aliquid, sed tantum negativum, etiam posset dici, consumi naturam, cum illi quoque deficiat aliquid negativum, videlicet non esse unitam personae divinae; atqui ex eo, quod naturae deficiat aliquid negativum, non posset verè, & absolute dici, naturam consumi; ergo ex eo quod deficeret aliquid tantum negativum, non posset verè dici, personam consumi.

616. Confirmatur: substantia Verbi uniti humanitati supplet substantiam propriam ipsius humanitatis in ordine ad reddendam humanitatem substantem in Verbo, sive substantialiter completam in ordine ad operandum, ut constat ex Concilio Hispalensi, & Damasc. cit. num. 613. atqui si substantia confisteret in pura negatione, & non esset substantialis, non posset substantia Verbi per unionem humanitatis ad Verbum supplere substantiam propriam humanitatis in ordine ad reddendam illam ita substantem; ergo &c. Probatum min. eò ipsò, quod Aer constituitur tenebrosus per hoc, quod non habeat sibi unitam lucem, lux ut unita aëri non potest supplere negationem huius in ordine ad reddendum aërem tenebrosus; ergo si humanitas constitueretur substantem per negationem unionis cum substantia Verbi, substantia Verbi ut uniti humanitati non posset supplere talem negationem in ordine ad reddendam humanitatem ita substantem.

SECTIO III.

Illationes doctrinae nostrae.

617. **F**it 1. Ex dictis, quomodo intelligenda sit illa propositio à Conciliis, & PP. tradita num. 586. nempe, quod Verbum divinum assumpsit humanitatem, & non assumpsit hominem: in nostris quippe principiis intelligitur facile; quia assumpsit totam humanitatem, & non assumpsit creatum substantialem modum essendi, qui est substantia creata, ex qua & ex humanitate confurgit purus homo: ex quo iterum impugnari quoque possunt Adversarii fundamentò desumptò ex Concilio Ephesino, quod postquam can. 2. definit, Verbum divinum substantialiter unitum esse carni, canone immediate sequenti definit; post hanc unionem non mansisse duas substantias; unde non est realiter idem juxta Concilium, naturam humanam esse substantialiter unitam substantiae divinae, & non habere substantiam creatam; alioquin secunda illa definitio planè esset frustranea, sicut quia est idem realiter orbari omni luce, & esse tenebrosus, non rectè hic agere censeretur, qui postquam probavit locum orbatum esse omni luce, probari deinde conaretur, eum esse tenebrosus.

618. **F**it 2. Humanitatem Christi Domini revera subsistere per substantiam Verbi, ut constat ex num. 613. quin constituat personam humanam cum substantia Verbi; unde in Christo Domino sunt duae naturae subsistentes,

& non sunt duae personae, sed una tantum persona, ut contra Nestorium docent PP. & Conc. adducta à num. 584. Ratio est, quia tunc natura subsistit per aliquam substantiam, quando ab illa substantialiter completur, & in linea substantiali sit proximè operativa; cumque ita compleatur humanitas Christi Domini à substantia Verbi exinde humanitas Christi Domini revera subsistit per substantiam Verbi: at verò natura completa, ut cum ea substantia constituat personam, est opus, ut personalitas absque ea natura, quam exigit, esse non possit, vel ab ea natura, quam terminat, accipiat quoque perfectionem, ut natura cum ea substantia, quod ad personam constituendam requiritur ex num. 612. maneat sui juris, & non sit juris alterius, à quo terminatur: cumque humanitas Christi Domini, neque exigatur à substantia divina, neque ullo modo possit substantiam divinam perficere, sed solum possit ab ea perfici, & revera perficiatur; exinde non manet sui juris, neque subsistit in se, sed in alio; ac proinde non constituit personam, quae est ratio Rustici Diaconi contra Cephalum Nestorianum contendentem, esse in Christo personam creatam, cum sit natura creata, cui Rusticus, ut habetur tom. 6. Bibliothecae novae part. 2. Editionis Colonienfis, ita responderet; quia Deus illam naturam humanam, non quam sua gratia, atque gubernatione deipsum reliquit &c. Sed & ob hoc eam creavit, non ut sua, sed ut ejus esset & super semetipsum eam fundavit tanquam basim quandam, vel fundamentum. Unde

Fit 3. Humanitatem Christi Domini (quod idem est de quacunque natura creata, non posse subsistere in alio, nisi in supposito divinis) ratio est, quia, ut subsistat non quidem in se, sed in alio, opus est, ut ita recipiat perfectionem per unionem substantialem cum alio substantem, ut hoc vi talis unionis neutrum perficiatur; atqui solum suppositum divinum potest uniti ita substantialiter humanitati, ut eam substantialiter perficiatur, & ab illa neutrum perficiatur, ratione suae immutabilitatis, & perfectionis simpliciter infinitae & in capax augmenti, aut diminutionis, ut constat à n. 24. ergo à solo supposito divino potest humanitas, aut quavis natura creata reddi subsistens, non quidem in se, sed in alio, ac proinde ita fieri subsistens, ut non constituat personam. Quamobrem Divus Thomas 3. part. quaest. 3. art. 1. ad secundum accuratè dixit: hoc autem est proprium divinae personae propter ejus infinitatem, ut fiat in ea concursus naturarum, non quidem accidentaliter, sed secundum substantiam.

Ratio Div. Thom. est ea, quam dedimus num. superiori, ut habet 3. quaest. 3. art. 2. ad tertium his verbis. Sciendum est tamen, quod non quodlibet individuum in genere substantiae etiam in rationali natura habet rationem personae, sed solum illud, quod per se existit, non autem quod

quod existit in alio perfectiori, unde manus sortis, quamvis sit quoddam individuum, non tamen est persona, quia non per se existit, sed in quodam perfectiori, scilicet in suo toto, & hoc etiam potest significari in hoc, quod persona dicitur substantia individua: non enim manus est substantia, sed pars substantiae. Licet ergo haec humana natura sit quoddam individuum in genere substantiae, quia tamen non per se separatim existit, sed in quodam perfectiori, scilicet in persona Dei Verbi, consequens est, quod non habeat personalitatem propriam, & ideo facta est unio in persona. Unde quando D. Thomas, aliique dicunt, Verbum subsistere in humanitate, id est, ac dicere, quod perficit humanitatem in ratione subsistendi, eamque reddit non quidem in se ipsa, sed in Verbo subsistentem.

621. Fir. 4. quid dicendum sit ad illam difficultatem ab Antiquis acriter agitatam, ut refert Vasquez disput. 16. cap. 1. in qua quaeritur, an persona Christi debeat dici composita? ut quaestionem istam juxta principia nostra facile decidamus, distinguenda est duplex compositio, ut cum Durando notatur plerique Theologi; altera quidem dicitur compositio absoluta, sive rei in se, quae appellatur compositio rei ad intra, vel hujus ex his; cujus generis est compositio hominis ex natura, & substantia, compositio humanitatis ex anima rationali, & corpore, & compositio continui ex suis partibus; altera est compositio relativa, qua res cum alia posita, seu unita dicitur, ideoque manet simul posita, vel composita, quae quidem vocatur compositio ad extra, sive hujus ad hoc, vel cum hoc. Idcirco unio vocatur compositio, quia vi illius unum simul cum altero ponitur; unde si sit unio ad intra, erit compositio ad intra, sive rei in re; si vero sit unio ad extra, erit compositio ad extra, sive hujus ad hoc, vel cum hoc; quo in sensu anima rationalis in se simplex dicitur in homine composita, hoc est vi unionis cum corpore posita simul cum corpore; primum genus compositionis opponitur simplicitati; secundum genus non quidem simplicitati, sed separationi opponitur.

622. Ex quo apparet, valde diversum esse quaerere, an Christus sit compositus, ac quaerere, an persona Christi sit composita: quod enim Christus sit compositus compositione absoluta, est certum de Fide, ut constat ex 5. Synodo generali can. 4. si quis non constitetur (sicuti Sancti Patres docuerunt) unionem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali, & intellectuali secundum compositionem, id est secundum substantiam factam, & propterea unam ejus substantiam, qui est Dominus noster JESU CHRISTUS, unus de Sancta Trinitate, talis Anathema sit; quod etiam traditur can. 7. & in 6. Synodo Constantinopolitana act. 4. & in Concilio Lateranensi sub Martino I. can. 8. & 16. At persona Verbi non est composita compositione absoluta; unde si Verbum divinum non assumpsisset naturam humanam, sed Angelicam, non

R. P. Germaz Theolog. Tom. II.

esset quidem idem compositum, & tamen esset idem suppositum, eademque persona. Idcirco Div. Thomas ut omnino certum supponit, Christum esse compositum, ac proinde 3. part. quaest. 2. artic. 4. non quaerit, an Christus sit compositus, sed, utrum hypostasis, vel persona Christi post Incarnationem sit composita. Neque ad compositionem requiritur, quod utrumque extremum sit pars, aut perfectibile, sed satis est, quod unum extremum sit perfectibile, & pars, & quod alterum sit duntaxat perfectivum, ut dixi à num. 266.

623. Quamobrem dicendum est, juxta nostra principia, personam Verbi esse verè, & realiter compositam compositione relativa ad aliud, vel cum alio, nempe cum humanitate: unde datur vera compositio duarum naturarum in una persona Verbi, sive secundum hypostasim. Ratio est, quia, quando licet unum extremum sit in se simplex, immutabile, & imperfectibile, est tamen reverà perfectivum, & per substantialem unionem alterum perficit, reverà constituit cum altero unum compositum, ideoque illa unio est compositio, & extrema sunt composita compositione relativa, scilicet ad aliud, vel cum alio; atqui ita se habet persona Verbi cum humanitate vi substantialis unionis, ut constat ex num. superiori; ergo &c. Idcirco persona Verbi non potest dici verè composita compositione absoluta; quia humanitas assumpta non constituit personam, ut constat num. 618. si quidem persona Verbi in ratione personae est omnino simplex, & manet eadem, quae erat ab aeterno, atque in triduo mortis, in quo non erat humanitas, eadem omnino permansit. Hoc autem evenire non posset, si esset composita compositione absoluta, ut constat ex dictis; ergo &c.

624. Ex hac doctrina facile componuntur testimonia Sanctorum Patrum dicentium, Personam Christi non esse compositam, & altera testimonia Sanctorum Patrum dicentium, esse compositam; nam haec affirmantia intelliguntur de compositione relativa, & altera negantia intelliguntur de compositione absoluta. Unde quando S. Theodorus Cariae Episcopus Opusc. 2. ait: *eterni Filii Dei hypostasim ex Deitate, & humanitate non dicimus propriè compositam; omne enim, quod propriè compositum est, non erat prius, quam completa essent ea, ex quibus compositum est.* Ex ipsa quippe ratione, quam tradit S. Theodorus, perspicue apparet, ipsum loqui de compositione absoluta, quam non admittit in persona Christi. Præterea quando Damascenus lib. 3. de Fide Orthodoxa cap. 3. aliique docent, in Christo Domino hypostasim, aut personam esse compositam ex natura divina, & humana, intelligendi sunt de compositione relativa, ita, ut intelligatur persona composita, non quidem secundum se, & in ratione personae; sic enim est omnino simplex, sed in officio, & exercitio personae, in quantum subsistit in duabus naturis, sic quasi habet duplica-

tum officium, & ministerium personæ, cum sit persona naturæ divinæ, & simul hypostasis, suppositum, & persona humanæ naturæ, reddens naturam humanam in se ipsa persona subsistentem. Videatur Divus Thomas 3. part. quæst. 2. art. 4.

625. Ex hac etiam doctrina facile rejicies aliquorum Theologorum locutiones, qualis est illa Cajetani 3. part. quæst. 3. art. 1. in fine comment. dicentis: *persona Filii Dei facta est persona humana, & in quantum est persona humana, constituitur per naturam humanam*; sic enim Alexander Mod. quæst. 9. de Incarnat. artic. 6. num. 6. ubi docet, *personam Christi, seu Verbi post hoc Mysterium verè dici posse personam humanam*: sic etiam Bernal disput. 15. sect. 6. *persona Christi propriè est, & dicitur creata, & increata*; cum enim ad rationem personæ requiratur, quod natura constituens personam maneat sui juris, sive quod in se subsistat, & natura humana non possit in se subsistere, quin constituat distinctam personam à personam Nestorianis; quin potius, ut diximus à num. 562. persona multiplicatur ad multiplicationem personalitatis, quam significat per modum subjecti, quamvis DEUS importans per modum subjecti, & homo requirant ad sui multiplicationem, quod natura simul, & substantia multiplicetur, ideoque primò, & per se utrumque significant, juxta propriam nominum impositionem, ut tradit Divus Thomas ibi à nobis adductus.

626. Fit 5. non posse naturam humanam uniri substantialiter personæ, v. g. Angeli Michaelis, ut subsistat per personam Michaelis. Ratio est, quia si natura humana uniretur substantialiter supposito Michaelis, constitueretur aliquod ens per se nobilius quidem solo Angelo, ideoque exigeret modum substantialem essendi distinctum à modo substantiali essendi solius Angeli, qui proinde modus jam non esset substantia debita soli Angelo. Rursus unaquæque natura esset pars illius totius: pars autem, ut pars, non est sui, sed totius, aut extremi completi, à quo perficitur, & quod non perficit, ut pater in Christi humanitate, quæ ea de causa non est sui juris, neque subsistit in se, sed in Verbo. Unde in eo casu dici non posset, quod natura humana assumeretur ab Angelo, vel è converso: ergo non potest natura humana substantialiter uniri personæ Michaelis, ut subsistat per personam Michaelis.

627. Præterea non apparet possibilis, neque fingi debet aliqua substantia creata communis naturæ humanæ, & Angelicæ, quæ ex homine, & Angelo constituatur una persona creata. Ratio est, quia omnis substantia per se una ex principiis Theologicis est primò, & per se unius tantum naturæ completæ in ratione naturæ, nec potest secundariò terminari ad alteram naturam, nisi possit illam perficere, quin ab ea perficiatur, quod est proprium personæ divinæ

propter infinitam suam perfectionem, ut dicitur n. 619. quin modus substantialis essendi naturæ Angelicæ, utpote speciei perfectioris, non potest esse primò, & per se modus substantialis essendi naturæ humanæ, utpote speciei minus perfectæ, ac proinde tantum posset excogitari secundariò, & per accidens; atqui modus unitarius, & realiter distinctus ab entitate essentiali non potest dare denominationem modalem, quam per se semel non tribuit: ergo nullo modo est possibilis substantia Angeli, quæ simul sit substantia personæ humanæ; quod si quis talem substantiam mente fingeret, nihil exinde contra nostras assertiones inferre posset; liquidem in ea hypothese Angelus, & homo essent una persona, ad eum modum (proportione servata) quo in Christo defecto sunt homo & Deus una persona.

Fit 6. substantiam creatam, utpote modum substantialem essendi complementem naturam ratione principii expediti in linea substantiali ad operandum ita necessariū esse naturæ, ut non possit existere sine illo modo, vel illius complementivo per divinam substantiam habito ex dictis à num. 626. Quamobrem si humanitas unita Verbo amitteret unionem hypostaticam, cum non possit existere sine modo substantiali statim, atque esset separata, retineret suum modum substantialem requisitum ad existendum separatè. Unde eò ipsò, quod manet separata à divina persona, maneret quoque persona creata, & humana, quod & ratione philosophica, & ratione Theologica suaderetur. Ratio philosophica est, quia natura creata vi substantiæ substantialiter sistit vel in se, vel in alio, non minùs, quam corpus vi præsentiae ubicatur hic, vel alibi. Unde sicut corpus existens, si non habeat ubicationem alibi, necessariò interfertur, eam habere hic; ita etiam si natura creata substantialem non sistat in alio, necessariò interfertur, eam sistere in se, ac proinde habere suum modum substantialem essendi, sive quod idem est, substantiam creatam; quin potius, cum natura creata substantialem sistere in se, sive in alio, habeatur ratione limitationis ex dictis à num. 592. & non posset substantialiter esse, nisi limitata; exinde non potest esse substantialem, quin sistat in alio, vel in se; unde eò ipsò, quod humanitas Christi maneret separata à substantia divina, sineret substantialiter in se, atque retineret propriam substantiam, & esset persona creata. Quid autem dicendum sit de natura integra in specie, quæ tamen possit constituere totum substantiale entitativum, constabit à num. 632.

Ratione Theologica suaderetur etiam doctrina nostræ illationis, quia essentiam substantiam creatam debemus Theologicè inferre ex doctrina Conciliorum, & ex principiis Fidei; sed ex hac doctrina inferimus, substantiam creatam esse hujusmodi modum substantialem, atque ita necessariam naturæ, ut in se sistat substantialiter, si ea non habeat nobilius divinum complementum,

vum, quo subsistat in alio; ergo &c. Prob. min. quia ex Conciliis habemus, humanitatem non retinere propriam subsistentiam, eod quod sic unita substantialiter subsistentiae Verbi, ac proinde non posse denominari naturam substantialiter in se sistentem, sive sui juris, ut habetur in 5. Synodo Generali can. 4. citato num. 622. & can. 5. ubi dicitur. *Si quis non confiteretur, Dei Verbum carni substantialiter uniti, & propterea unam ejus subsistentiam, vel unam personam, & ita Sanctam Calcedonensem Synodum, unam subsistentiam Domini nostri Jesu Christi confiteri, talis anathema sit.* Neque enim adjectionem personae, vel subsistentiae Sanctae Trinitatis suscepit ex incarnato uno de eadem Trinitate Deo Verbo; Ex quo apparet, naturam creatam, utpote distinctam in specie à natura divina non posse retinere propriam subsistentiam simul cum alicui; cum non possit natura sistere, & non sistere, substantialiter in se, & non esse sui juris; simulque inferitur, non posse admitti propriam subsistentiam simul cum aliena; cum non possit natura subsistere, & non sistere substantialiter in se, & non esse, sui juris; simulque inferitur, non posse amitti propriam subsistentiam, nisi suppleatur per divinam qua natura humana non sistent substantialiter in se sistant substantialiter in alio.

630. Quod autem ea extrema separata, ut per se existant, sive in se substantialiter sistant, requirant modum substantialem positivum, non solum inferitur ex rationibus adductis, verum etiam ex Div. Thoma cap. num. 563. tum etiam 3. part. quaest. 2. art. 2. in corpor. ubi docet, *suppositum significari ut totum habens naturam tanquam partem formalem perfectivam sui; pars autem formalis & perfectiva alterius dicitur relatè ad alteram partem, quam perficit*, tum etiam lib. 4. contra Gentiles cap. 43. docet: *quod si hypostasis humana non remaneret in natura, in qua assumenda à Verbo praexistisset, hoc sine corruptione non potuisset accidere*; corruptio autem est de aliquo positivo. Sic etiam 3. part. quaest. 7. art. 2. ad tertium concedit, quod Deus non possit assumere naturam Angelicam Angeli praexistentis sine ulla destructione, vel corruptione personalitatis Angelicae; & art. 2. ejusdem quaestionis ait; *si enim humana natura non esset assumpta à divina persona, natura humana propriam personalitatem haberet.* Et pro tanto dicitur personam consumpsisse, personam habet improprie, quia divina persona sua unione impedivit, ne humana natura propriam personalitatem haberet; unde quando Divus Thomas videtur insinuare, personam humanam, non indistinctam à materia & forma substantialiter unitis, intelligendus est, quando ista in se ipsis sistant, ut dicemus sect. sequenti.

631. Fit 7. Partes naturae compositae ex materia & forma habere quoque partiales subsistentias, sicut eas in suo ordine etiam habet natura composita ex pluribus partibus integralibus, &

substantialiter continuativis extensis; ratio est, quia Verbum divinum retinuit partes inter se separatas, etenim in triduo mortis anima, & corpus amiserunt unionem inter se, & remanserunt cum unionem ad Verbum; atqui Verbum vi unionis hypostaticae supplet defectum propriae subsistentiae, ut partes illae, quae non sistant in se, subsistant in Verbo, à quo redduntur in linea substantiali proximae operativae; ergo partes illae, quavis inter se separatae exigunt partiales subsistentias pariter in partibus integralibus. Sicut enim caput non est suppositum, neque persona, bene verò partialis natura integralis, cum se ipso non sit natura humana, cujus vel actualiter, vel potentialiter est integrale constitutivum, sic non exigit adaequatam, sed partialem subsistentiam integram, ut cum reliquis partialibus subsistentiis constituat integram in specie naturam humanam, & suppositum. Si non suppleatur defectus propriae subsistentiae à subsistentia divina.

632. Ceterum partes integrales, & continuativae, licet convenient cum partibus essentialibus in eo, quod non habeant rationem suppositi, dum sunt unitae, ideòque, ut docet Div. Thom. 1. part. quaest. 75. proprie & per se subsistens dicitur, quod neque praedicto modo inheret, neque est pars, secundum quem modum oculus aut manus non possit dici per se subsistens, & per consequens neque per se operans. At quando sunt separatae, non ita convenient. Ratio est, quia aliter se habent partes essentielles separatae v. g. materia & forma, vel partes integrantes eam naturam, ut gutta atq; in specie agebat Div. Thomas, cit. num. 596. at partes purè continuativae se ipsis retinent integram in specie naturam, ut gutta aquae separata ab Oceano retinet integram in specie aquae naturam in ratione naturae; proinde subsistentia aquae separatae complet naturam integram in ratione naturae, eamque denominat suppositum; subsistentia verò brachii, aut animae separatae non terminat naturam integram in specie in ratione naturae, dum non terminat naturam humanam; unde non potest animam separatam denominare suppositum.

633. Ex quo etiam colliges, guttam separatam non denominari suppositum à negatione unionis tanquam à forma, licet ea negatio sit conditio requisita, ut denominetur totum; etenim quando guttae aquae sunt conjunctae, non denominantur duo tota, sed partes integrales ejusdem totius continui substantialis, ac proinde subsistentiae ipsarum dicuntur partiales subsistentiae respectu illius totius; quando verò sunt separatae, dicuntur duo tota substantialia, quorum quodlibet habet naturam in specie integram, in ratione naturae; & ideo tunc à suis subsistentiis denominantur supposita. Unde quod denominatur, & est suppositum & principium quod, non est aliquid accidentale, sed

substantiale, constitutum ex natura, & substantia, quare ea conditio separationis se habet tanquam dispositio ex parte subjecti capax, & expediri, ut à sua substantia denominetur in se subsistens principium, quod est suppositum. Sic gratia habitualis, quæ est forma filiationis adoptivæ Dei, non denominaret animam Christi, neque Christum Filium Dei adoptivum, quia ad Filium adoptivum requiritur, quod natura expedita ad suscipiendam talem denominationem non sit propria, sed extrinseca Patri adoptanti; cum ergo Christus ratione unionis hypostaticæ sit Filius Dei proprius, & naturalis, exinde vi unionis est impeditus ad suscipiendam denominationem Filii adoptivi; ac proinde requiritur separatio, ut anima Christi maneat expedita ad suscipiendam talem denominationem.

634. Ea autem separatio ideo est pura conditio, quia neque est subiectum, cum separatio non denominetur filia Dei, sed talis denominatur anima separata; neque est forma denominans, cum separatio illa non sit virtus denominans, sed gratia habitualis in anima separata est virtus, quæ denominat, quod idem est de natura, & substantia in casu nostro, uti clarè patet ex dictis. Videatur Card. de Lugo disput. 12. sect. 4. ubi impugnatur Vasquez contendentem, per separationem unius guttæ ab Oceano destrui totam substantiam Oceani, & produci novam substantiam in Oceano, & alteram in gutta separata; Hæc enim excogitatio Patris Vasquez, ut bene monet Aldrete disput. 39. sect. 6. rem dicit penitus incredibilem, quod satis est ad doctrinam illam rejiciendam; si enim extractione unius guttæ aquæ, quæ antea continuabatur cum toto mari, amitteretur substantia occupans totum spatium maris, similiter per additionem unius guttæ tota præcedens substantia corrumpere, & alia de novo produceretur, quod non est minus incredibile. Exinde

635. Fit ultimò, substantiam non reddere naturam omnino incommunicabilem, sed illam reddere immediatè incommunicabilem naturæ subsistenti, quæ non est de naturali ipsius complemento. Ratio est, quia per substantiam materiæ primæ non redditur materia prima incommunicabilis formæ affectæ partiali sua substantia, neque per substantiam formæ redditur forma incommunicabilis materiæ; eò quod materia sit de naturali complemento formæ, & ea forma de naturali complemento materiæ; nec per substantiam Patris redditur divina natura incommunicabilis Filio, & Spiritui Sancto, eò quod natura divina naturaliter exigit tres illas substantias; neque natura unius guttæ aquæ redditur per suam substantiam incommunicabilis Oceano, eò quod sit de naturali ipsius complemento continuativo, & possit cum Oceano constituere naturaliter unum totum substantiale continuativum: unde incommunicabilitas, quam tribuit substantia naturæ, in eo

stat, quod, dum natura retinet eam substantiam, non possit immediatè, & naturaliter communicari alteri naturæ subsistenti, quæ non sit de naturali ipsius complemento.

Quo autem pacto dicantur remanere eadem numero supposita, quæ per nutritionem, & augmentationem acquirunt semper novas partes materiæ, & substantiæ, amissis quibusdam partibus, quas prius habebant, eodem profus modo exponendum est, ac dicitur de natura, quæ quia in sua augmentatione, & nutritione eadem moraliter perseverat, dicitur eadem numerò; eodem modo substantia, quæ augetur per nutritionem, aut minuitur, quia moraliter perseverat, dicitur eadem numerò, quod idem est de domo antiqua, ac innovata, milenisque aliis exemplis. Reliqua, quæ hic asseri possent, constabunt melius sect. sequenti.

SECTIO IV.

Solvuntur Opposita.

Objicies 1. contra utramque nostram assertionem: SS. PP. ideo docent non esse in Christo humanam hypostasim, quia humanitas est pars Christi; sic Theodorus Cretæ Episcopus Tom. 9. Bibliothecæ novæ inquit; *Quia corpus animatum assumptum est pars Christi, idcirco non est hypostasis*, & 5. Synodus Generalis can. 4. à nobis adducto num. 622. explicata unione humanitatis ad Verbum ait: *Et propterea unam ejus substantiam*, quod etiam reperit eadem Synodus can. 5. à nobis adducto num. 629. sed hoc perinde est ac dicere, humanitatem ideo non subsistere propria substantia, quia est unita Verbo, vel quia non habet negationem unionis ad suppositum divinum; ergo juxta PP. & Concilia substantia creata nihil est aliud, quam negatio unionis naturæ completæ in ratione naturæ ad suppositum divinum.

Respondeo, conc. maj. & dist. min. quia non habet negationem unionis, sumpto ly quia formaliter constitutivè, nego: argutivè, conc. min. & nego conseq. ratio est, quia supra dictæ auctoritates solum evincunt, substantiam Verbi non posse terminari ad naturam, quæ non est de naturali ipsius complemento, quin ea natura assumpta careat propria substantia, quod verum est, ut diximus à num. 628. quid autem requiratur, ut natura assumpta careat propria substantia, vel ut natura non assumpta propriam substantiam habeat, ex his terminis non inferitur; cæterum, cum inferatur ex aliis Conciliorum, & PP. testimoniis, quæ supra expendimus à n. 603. quod substantia creata sit aliquid substantiale positivum exinde facile inferitur, quod Concilia, & PP. dicunt, propterea humanitatem caruisse propria substantia, quia unita fuit hypostatici Verbo, nihil

nihil aliud significare, nisi quod substantialis terminatio divinæ substantiæ non sit composibilis cum eadem creata substantia humanitatis.

639. Quod, ut clarius appareat, satis est scire, quod nullus ignorat, nempe *ly quia*, & *ly propterea* dupliciter sumi posse; primò quidem sumitur, ut ratio formalis constitutiva, ut cum dicimus: Petrus propterea est homo, quia est animal rationale. In præsentem autem non accipi in hoc sensu, constat ex Conciliis, & Patribus à num. 603. Accipitur secundò, & quidè frequentissimè, ut ratio argutiva, ex qua nempe bene inferimus aliud, cumque ex eo, quod humanitas subsistat in Verbo bene inferimus, quod in se non sistant, ac proinde neque subsistat, ut constat à num. 628. ex unione substantiali ad Verbum bene inferimus, humanitatem non retinere propriam substantiā, & propterea in Christo Domino unam tantum esse substantiam, sic dicimus: propterea mundus est productus, quia DEUS voluit illum producere, quin Deus volens sit de constitutivo mundi; tum etiam rectè dicimus: propterea Beati obtinuerunt gratiam, & gloriam, ut coronam, quia Christus redemit illos, eisque dedit auxilia efficaciac, quin redemptio, aut auxilia efficaciac sint de constitutivo sanctitatis, aut gloriæ; sic etiam Deus propterea dedit sanctis Beatitudinem, quia ex hoc vita decesserunt in gratia, & tamen decessus in gratia non est de constitutivo Beatitudinis.

640. Eodem modo prorsus argumentari licet ab opposito; sic ex hypothesi, quod amare, & odio habere sint realiter impossibilia, rectè dicemus: ideo Petrus non hoc obiectum amaret, quia illud odio habet, licet existens odii non sit formaliter destructio amoris, sive illius negatio, sed causa inferens illius negationem. Sic ex suppositione, quod ignis sit essentialiter impotens comburere, quin applicetur, rectè dicemus: ignis non comburit, quia non est applicatus, licet carentia combustionis differat à carentia applicationis; atque in eodem sensu intelligendus est Hugo Victorinus in Apologetico pro Verbo Incarnato, quando ait, propterea naturam humanam Christi non habere propriam personam, quia est unita digniori homine Verbo divino.

641. Obijciat 2. Si substantia creata esset aliquid positivum substantiale distinctum realiter à natura, eo ipso esset proprietas naturæ: sed non est proprietas naturæ; ergo non est aliquid positivum substantiale distinctum realiter à natura. Probatur min. Verbum divinum assumptum naturam humanam cum omnibus suis proprietatibus, ut constat ex plurimis Conciliis, & præsertim ex Lateranensi sub Martino I. can. 9. ubi dicitur: *si quis secundum Sanctos Patres non constitetur proprie, & secundum veritatem naturales proprietates Deitatis ejus, & humanitatis indiminute in eo, & sine demeritatione salvatas, condemnatus sit*; atqui

non assumpsit substantiam creatam, ut ex iisdem Conciliis planè constat; ergo &c. Confirmatur ex Pascasio lib. 2. de Spiritu S. cap. 4. dicente: *in Christo persona personam consumpsit, quia personares juris est*: ergo personaltas supra naturam non est quid physicum, & positivum, sed quid morale, & negativum consistens in carentia unionis ad substantiam digniorem Dei.

Respondeo dist. maj. esset proprietas naturæ pro statu, quo caret nobiliori supplemento, omitto, pro statu, quo habet nobilior supplementum, nego maj. & dist. pariter min. nego consequentiam. Ad probationem dist. maj. cum omnibus suis proprietatibus, quæ erant proprietates, & ab ipsa exigebantur pro eo statu unionis, conc. quæ non erant proprietates pro eo statu, neque à natura pro eo statu exigebantur, nego maj. & concessa min. nego consequentiam. Ratio est, quia, ut diximus à num. 22. natura pro diversis statibus diversas exigit proprietates; sic apud omnes Theologos gratia habitualis, quæ est tanquā natura in ordine superno, exigit pro statu viæ habitum fidei; at pro statu patriæ non exigit habitum fidei, sed habitum luminis, cujus erat substitutum habitus fidei; neque habitus fidei est proprietas gratiæ pro statu patriæ, sed pro statu viæ. Pariter igitur dicimus de substantia creata, quæ, licet daremus, quod est proprietas humanitatis, & quidem essentialiter exigitur ab humanitate pro statu separationis à substantia divina, non tamè esset proprietas humanitatis pro statu unionis ad divinam substantiā, cum substantia divina sit compensativum multò nobilior, quàm substantia creata. Dixi omitto; quia nomine proprietatis solet intelligi aliquid accidentale adveniens substantiæ; quo in sensu substantia non est proprietas, cum non sit aliquid accidentale, sed substantiale.

Quin potius communis Theologorum explicatio est, quod hæc testimonia intelligantur de proprietatibus vel metaphysicis, quas exigit natura in ratione naturæ; sic natura humana eo quod sit natura humana, est admirativa, risibilis, & volitiva, quæ quidem appellantur proprietates naturæ in ratione naturæ, quod satis indicat Canon ab Adversariis adductus, dicens: *eundem ipsum Deum perfectum, & hominem perfectum secundum naturam existere*; quod etiam habetur in 5. Synodo can. 4. *manet enim utrumque, quod est secundum naturam, & post factam unionem substantialiter*. Præterea, quando Concilia dicunt, Verbum assumpsisse naturam humanam cum suis proprietatibus, non possunt intelligi de illis, quæ juxta ipsa Concilia nequeunt conjungi cum assumptione, qualis est substantia propria inconjungibilis juxta ipsa Concilia cum ea assumptione. Unde quamvis daremus Adversariis, quod humanitas exigebat pro eo statu substantiam propriam, non posset exinde inferri, eam assumptam fuisse

fuisse à Verbo, eò ipso, quòd esset proprietas inconiungibilis cum assumptione, quòd & ipsi Adversarii immemores sui, docent in Tractatu de Eucharistia. Docet enim Concilium Tridentinum sess. 15. can. 2. fieri transsubstantiationem panis, & vini, & Corporis, & Sanguinis Christi manentibus duntaxat speciebus panis, & vini ubicationem non manere, sicut nec unionem, seu inhaerentiam, per quam uniebantur ante Consecrationem substantiae panis, & vini, ea accidentia, quae manent, eò quòd ea ubicatio, & inhaerentia sint inconiungibiles cum transsubstantiatione; ergo idem non docent in nostro casu.

644. Ad Confirmationem respondet cum Sancto Thoma citato num. 630. conc. antec. & nego consequentiam; quia illa verba Paschalis non intelliguntur de consumptione propria totius substantiae humanitatis, sed de impropria, quia divina persona sua propriam personalitatem haberet; impedire autem, ne humana natura propriam personalitatem habeat, ex Divo Thoma, & testimoniis adductis à num. 612. est impedire, ne habeat rem juris; unde ex hoc testimonio bene explicato minimè inferitur, quòd substantia creata consistat in negativo, sed potius inferitur, quòd consistat in positivo. Idcirco notandum est, non intercessisse propriam consumptionem substantiae humanitatis; ergo substantia humanitatis significat partiales omnes causas substantiae corporis, & animae rationalis unitae, cumque nunquam praecessisset particularis substantia creata animae rationalis, exinde nunquam praecessit substantia creata humanitatis, praecessit tamen substantia particularis materiae primae, respectu cuius intercessit propria consumptio, ideoque Mysterium Incarnationis universo creaturarum componibilium cum Incarnatione fuit valde conveniens, atque ipsi humanitati, licet substantiae particulari materiae primae non fuerit ita conveniens, sed etiam tantum convenientia, quae habetur per similitudinem ad appetitum elicito bene ordinatum, quando nempe ex detrimento particularis resultat convenientia in bonum commune, quod praevalet particulari. Sic plures convenientissimum sibi censent mori pro bono communi patriae.

645. Obijcies 3. Si suppositum creatum adderet aliquid positivum substantiale pertinens ad complementum naturae, natura humana Christi haberet inclinationem, & appetitum ad propriam substantiam, & consequenter esset violenta; sed hoc dici non potest; ergo &c. Confirmatur 1. Si humana personalitas esset modus positivus, nequaquam posset humanitas privari propria personalitate; quandoquidè modus ille requireretur, ut substantia haberet proprium modum essendi per se, quo privari non potest; atqui in Christo Domino est humanitas privata creatura personalitate; ergo &c. Confirmatur 2. Non minus exigeret humanitas modum

suum substantialem essendi, quam exigit suam propriam praesentiam; atqui non potest esse in rerum natura absque modo suae propriae praesentiae; ergo neque posset esse in rerum natura absque propria sua substantia creata. Confirmatur 3. Si substantia creata esset modus substantialis naturae, esset insupplebilis per substantiam Verbi ad eum modum, quo ubicatio humanitatis non potest suppleri per Verbi immensitatem; atqui Verbum supplevit defectum propriae substantiae; ergo &c.

Respondeo nego mai. quia eò ipso, quòd habeat nobilior compensativum, non exigitur nobilior suam perfectionem incompossibilem cum eo compensativo, ac proinde nequaquam violenta, ut dixi à num. 32. quin potius P. Vasquez disput. 34. can. 2. licet concedatur, quòd humanitas retineat appetitum, ad propriam substantiam, negat tamen, quòd maneat violenta; quia violentia solum contingit, quando inferitur vis causae effectrici, vel formali, ne prodeat in suum actum; natura vero humana non est causa efficiens, aut formalis suae personalitatis; sed clarior, & verior est solutio nostra. Ad primam Confirmationem nego mai. quia modus ille essendi per se reperitur ab humanitate, ut in linea substantiali reddatur proximè expedita ad operandum, & ut eliciat operationes, quae tribuantur supposito; cumque, si modum, quem ad hunc finem exigit humanitas, compensetur ab alio essendi modo nobiliori, & indebito, nempe à personalitate Verbi, qua reddatur humanitas proximè expedita in linea substantiali ad operandum, & sic possit tribui ejus operationes digniori supposito, nempe divino, nulla maneat ratio, ne humanitas possit tunc privari suo modo creato essendi, exinde in hoc supplemento nulla est implicatio.

Ad secundam Confirmationem nego mai. quia praesentiam exigit tanquam accidentale complementum, ut vi illius alicubi sit, sive hic magis, quam ibi; tale autem complementum accidentale nequit suppleri à Verbo divino, nec Verbum, nec unio ad Verbum ex se habet esse hic magis, quam ibi, ideoque Verbum non potest perficere humanitatem, si alicubi non sit, at si alicubi ponatur, potest à Verbo divino perfici; sic non potest Verbum divinum complere humanitatem, si non dentur unita corpus, & anima rationalis; at si dentur unita haec extrema, quae constituunt humanitatem, potest illam humanitatem perficere, & substantiam complere; sic apud Adversarios sanctitas Verbi sanctificat humanitatem, & tamen immensitas, aut immortalitas Verbi nequit reddere humanitatem immensam, nec immortalem. Verum de his fusiùs, quando agemus de Sanctificatione humanitatis, ubi Adversarii eandem, ac nos doctrinam tradunt.

Ad tertiam Confirmationem nego mai. quia licet modus substantialis rei non sit supplebilis per id, quod non est modus rei, ut tacuit

torum id, quod præstabat modus; at est supple-
bilis in ordine ad aliquem effectum nobiliorem;
modus autem subsistentialis humanitatis facie-
bat, ut ea subsisteret in se, & non in alio digni-
ori, quod fieri non potest aliquo, quod non sit
modus humanitatis; quando verò humanitas
non subsistit in se, sed in alio digniori se, non
est effectus proveniens à modo subsistentiali hu-
manitatis, proinde, quæ præstari potest ab alio,
nempe à personalitate Verbi, sic reddere homi-
nem filium Dei adoptivum sanctificando illum,
est effectus gratiæ habitualis, & accidentalis,
qui proinde non habetur à gratia subsistentiali
Verbi; at habetur ab illa modus alius nobilior
sanctificandi, nempe subsistentialis proprius
personæ non extraneæ, sed divinæ; eo modo
sanctificatur humanitas à gratia DEI subsisten-
tiali, ut infra dicemus, & fatentur Adversarii.
Sic etiam, quod modus subsistentiæ constituat
cum humanitate concretum, non impedit, quod
humanitas cum Verbo constituat concretum,
quia sunt concreta diversæ rationis; undelicet
unum proveniat tanquam à forma à modo hu-
manitatis, vel si in alio sensu provenit ab hac
subsistentia tanquam à subiecto, poterit in al-
terordine provenire tanquam à subiecto ab al-
tera subsistentia.

649. **Obijcies 4.** Si subsistentia creata esset quid
positivum, ideo esset, quia humana natura de-
beret esse subsistentialem incompleta, ut possit
uniri Verbo divino subsistentialem; sed hæc
ratio nulla est: ergo &c. Probatur min. Si ea
ratio vera esset, Verbum divinum non posset
sibi assumere aliquod accidens, neque naturam
irrationalem, cum non habeant in se aliquam
incompletionem subsistentialem; imò & posset
dari aliqua natura creata assumptibilis à Verbo,
cum non repugnet natura creata identificata
cum sua subsistentia; sed hæc omnia falsa sunt:
ergo &c. Respondeo conc. maj. & nego min.
Ad probationem dist. maj. quoad primam par-
tem, non posset sibi assumere aliquod accidens
per unionem subsistentialem, conc. per unionem
aliquam accidentalem; omitto istam, de
qua infra, & nego secundam, & tertiam partem
maj. Ratio est, quia Verbum divinum assumpsit hu-
manitatem complendo illam subsistentialem;
cum autem accidens non possit subsistentialem
compleri, non potest hoc modo assumi à Verbo
divino; quod si fingatur accidens habens acci-
dentale complementum, & per unionem acci-
dentalem ad hypostasim creatam potens in suo
genere compleri, posset quoque assumi à Verbo
unionem accidentalem, ut aliqui docent: sed de
his infra: quidquid enim de hoc sit, non venit
ad rem præsentem.

650. **Altera pars maj.** in qua supponitur, Verbum
non posse assumere naturam irrationalem, est
planè falsa, ut suo loco dicemus. Nam cum
natura irrationalis compleatur subsistentialem
per subsistentiam creatam, etiam potest compleri
per subsistentiam divinam sibi hypostaticè unitam,
quod innegabile apparet ex eo, quod in triduo
R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

mortis Christi corpus mortuum non erat uni-
tum animæ rationali, & retinuit unionem ad
Verbum. Præterea falsum est etiam, quod
supponitur in ultima parte illius maj. nempe
quod sit possibilis natura creata, quæ secum i-
dentificet subsistentiam, quandoquidem habe-
bat subsistentiam distinctam, exinde provenit,
quia natura est limitata, ut constat à num. 592.
& nequit esse natura creata, quin limitata sit,
tum etiam, quia quælibet natura creata de se est
apta obedire DEO, volenti illam assumere, ob
idque defecto non solum subsistentia humana,
sed etiam Angelica distinguitur à natura, & est
modus subsistentialis essendi, quo completur na-
tura Angelica in ratione principij subsistentialis
proximè operativi.

Et quidem Sancti Patres, dum quærebant, an
potius Verbum assumpsit naturam humanam,
quàm Angelicam, satis perspicue supponebant,
potuisse à Verbo assumi naturam Angelicam,
plurisque ex Patribus de assumptione per unionem
hypostaticam intelligunt verba illa Pauli
ad Hebræos: *nunquam Angelos apprehendit, sed
semen Abrahæ apprehendit*, ut ibi ostendit Ri-
vera, licet aliter Cornelius locum illum expo-
nat, ut supponit passim, Patres, & Interpretes
priorem sensum retinere, quod nobis satis est.
Quod si fingatur aliqua natura creata identificata
cum sua subsistentia, eò ipsò erit inassumptibilis
à Verbo; sicut creata subsistentia defecto est inas-
sumptibilis; ideoque dicitur ultimū complemen-
tum in linea subsistentiali, ex quo fit, naturam non
esse in linea subsistentiali se ipsam adæquatè com-
pletam, ideoque esse assumptibilem. Unde op-
tationem damus Adversariis, ut ipsi videant,
quid velint, an nempe sit possibilis, vel non
natura creata identificata realiter cum sua sub-
sistentia.

Ob. 5. Natura singularis completa constituit
suppositum, quatenus per se subsistit; sed per se sub-
sistit per hoc, quod non uniatur alteri subsisten-
tiæ unionem, qua substantialiter perficiatur; er-
go &c. Probatur min. Humanitas Perri per
se subsistit eò ipsò, quod non uniatur subsisten-
tialiter alteri subsistentiæ, à qua perficiatur; &
converso humanitas Christi non subsistit per se,
quia unitur subsistentialem Verbo divino, à
quo perficitur, ideoque non subsistit in sua per-
fectione subsistentiali; ergo &c. Respondeo
conc. maj. & nego min. ad probationem nego
antec. nam humanitas per se subsistit, quatenus
cum subsistentia constituit suppositum, & à sub-
sistentia habet effectum formalem ultimi com-
plementi in ratione subsistentiali, quo indiget
natura, ut sit in linea subsistentiali proximè
expedita ad operandum; hoc autem à pura ne-
gatione provenire non potest, ut ex terminis
pater, & constat ex dictis à num. 603.

Obijcies 6. Si suppositum supra naturam ad-
deret perfectiorem positivam subsistentialem,
Verbum divinum, cum non assumpsit no-
stram personalitatem, non assumpsit totam
nostram subsistentiam; sed assumpsit totam no-
stram

X x

stram

stram subsistentiam, cum totam illam sanaverit juxta doctrinam Damasceni lib. 3. de Fide cap. 7. ubi docet, quod à Verbo non fuit assumptum, non fuit curatum; ergo &c. Respondeo dist. maj. non assumpsit totam nostram subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro natura, & essentia, nego, in quantum sumitur pro supposito, hypostasi, ac persona, conc. maj. & dist. min. nego conseq. Ratio est, quia, ut dixi n. 586. olim subsistentia solebat accipi pro natura, quo in sensu loquuntur aliqui Patres.

654. Eodem quippe modo, quando agitur de Incarnatione, Verbum dicitur assumpsisse totam nostram subsistentiam: dicitur enim, quando agitur de Trinitate, Patrem dedisse Filio totam suam subsistentiam, ut definitur in Concilio Lateranensi maximo sub Innocentio III. can. 2. ut patet Pater Filio dat totam suam subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro natura, & essentia, non autem, in quantum sumitur pro hypostasi, & persona, cum Pater non debet Filio paternitatem, seu personalitatem Patri. Sic Verbum etiam assumpsit totam nostram subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro essentia, & natura humana, non sumitur pro hypostasi, & persona, ac proinde non assumpsit personalitatem subsistentiale hominis; unde quod non fuit assumptum ex his, quæ spectant ad personalitatem, fuit curatum curata tota natura assumpta vi satisfactionis Christi se extendentis ad omnes personas: sicut enim Adam peccando infecit totam naturam humanam, eamque reddidit infirmam, morbusque ille præter Christum, & MARIAM ad omnes humanas personas se extendit, ideoque personæ, quæ nascuntur, nascuntur infirmæ, & peccatrices; sic Christus assumendo totam naturam, totam mutavit, & curatâ naturâ curantur personæ; quia merita in humana naturâ à Christo elicita ad omnes personas humanas se extendunt; quin potius Damascenus solum loquitur de curatione non quacunque, sed facta in natura simili, nam si Verbum assumpsisset naturam Angelicam, procul dubio poruisset nos curare, & defacto assumendo naturam humanam meruit etiam Angelis, ut suo loco dicemus.

655. Obijcies 7. Si subsistentia creata esset aliquid substantiale positivum constituens cum ipsa natura suppositum, & personam, actiones provenientes à virtute naturæ, tribuerentur etiam subsistentiæ, & personalitati creatæ, juxta illud Philosophorum, & Theologorum axiomata: actiones sunt suppositorum; atqui inexplicabile est, quomodo tribui possint creatæ subsistentiæ; ergo &c. Respondeo conc. maj. & nego min. quia eò ipsò, quod natura non sit potens influere physicè in effectus: vel terminos ab ipsa productos, quin sit substantia- liter completa per subsistentialem modum suum essendi, qui est necessaria dispositio, ut in linea subsistentiali natura sit virtus proximè operativa, & receptiva, exinde manifestè inferitur,

quod subsistentia non se habeat purè concomitantè, aut accidentaliter relatè ad effectum, neque extrinsecè, sed intrinsecè relatè ad naturam constituendo pro priori ad actiones cum illa suppositum, ita ut actiones non possint essentialiter oriri à virtute naturæ incompletæ, nisi prius saltem habeat suam incompletam subsistentiam, neque à virtute naturæ completæ, nisi hæc habeat suam completam subsistentiam, qua natura maneat completa subsistentia- liter pro priori ad actiones; sicque prius prioritate saltem originis sit constitutum suppositum, quod operari possit, aut actiones possint oriri à virtute suppositi, in quo stat, quod actiones sint suppositorum, cum hoc facile explicetur, propterea facile intelligitur, quomodo actiones sint suppositorum. Videatur Eximius Doctor disput. 434. Meth. tota sectione 7. ubi hanc doctrinam latè exponit, atque confirmat.

Plura quidem invenies ibi ad alios Theologiae Tractatus non parum conducuntia; quod ad nostrum Tractatum attinet, ex lyrelli explicatur, videlicet, quomodo in Christo Domino tota resideat virtus humana ad hominis perfectiones efficiendas, & ad immanentes recipiendas; adest quidem tota virtus, quia Christus retinet totam naturam humanam integram in ratione naturæ; cumque in homine natura humana sit tota virtus ad agendum, & pariendum, reverà adest in Christo tota hominis virtus. Idem dicitur de Deo relatè ad opera ad extra, potentia enim ad extra stat in natura divina relatè, & virtualiter identificata cum omnipotentia, cumque in tribus personis sit eadem natura divina, est idem influxus in tribus personis in ordine ad quemcunque effectum creatum, sive opus ad extra. Unde subsistentia non requiritur ut virtus influxiva, sed ut conditio subsistentialis se habens ex parte agentis, & constituens suppositum continens naturam, ut in supposito, sive in agente sit ea virtus in linea subsistentiali expedita ad agendum, ideoque actiones supposito agenti tribuuntur virtute quidem naturæ suæ.

Idcirco docent communiter Theologi in Tractatu de Trinitate, non requiri per se in Deo Trinitatem personarum ex parte actionis creatæ, sed ex parte DEI, quia divina natura ex sua perfectione exigit tres divinas subsistentias, ut sit subsistentia- liter expedita ad agendum ad extra; actio verò creata solum exigit virtutem illius productivam, quæ in supposito, divinitusque personis continetur, eamque exigit sola virtus naturæ divinæ; exinde actiones creatæ, sive opera ad extra tantum exigunt connexionem cum natura divina. An autem idem sit dicendum de productione ad intra, ubi natura, & essentia divina non potest producere aliam naturam, & essentiam divinam? est non modica controversia apud Theologos; siquidem in DEO essentia, & natura divina est una indivisibilis in tribus personis cum tribus identificata, nec potest esse multiplex, quamvis in homini-

bus, & reliquis natura producentis, & producti sint realiter distinctæ. Quamobrem aliqui Theologi dicunt, quod natura divina, aut quod idem est, aliquid prædicarum necessarium absolutum est simul principium quo communicativum, & productivum, personalitatem verò, sive relationem producentis esse conditionem substantialem essentialiter prærequisitam ad constitutionem personæ, solumque requiri distinctionem realem inter producentem, & productum, non verò inter virtutem ut quo productivam, & terminum productum; alii verò censentes, requiri etiam distinctionem realem inter virtutem productivam, & terminum productum, dicunt, quod natura divina ad intrinsecum est principium quo productivum, sed duntaxat communicativum. Verum de his satis pro re præfenti.

658. Obijcies 8. Nulla est assignabilis ratio, cur substantia creata potius censenda sit modus, quam entitas substantialis; atqui juxta nostra principia non est entitas substantialis: ergoneque est modus, sed pura negatio unionis substantialis ad divinum suppositum. Confirmatur. Si humanitas mente concipitur existens à parte rei absque ullo modo substantiali, & absque unionem ad divinam substantiam, eo ipso erit naturæ completæ individua substantia; sed hoc sufficit juxta Boëtium, ut sit suppositum, ac proinde ut habeat creatam substantiam: ergo ad creatam substantiam non requiritur modus substantialis superadditus naturæ completæ, sed satis est pura negatio unionis substantialis ad divinam substantiam. Hoc argumento, si bene expendatur, probari potest, quod Christus non consecravit in nocte Cene; nam non est ratio, quod consecravit in vino rubro, & non in albo; ergo neque consecravit in albo, nec in rubro, ac proinde non consecravit.

659. Respondeo deinde nego maj. quia substantia creata est determinatio naturæ, ut in se sistat, nec potest divinitus existere sine natura, cujus est determinatio: natura enim creata ex suis intrinsecis est indifferens, ut sistat in se, vel in alio, ut constat nobis ex Mysterio Incarnationis. Unde substantia creata adveniens naturæ, est illius determinatio tollens indeterminatorem, quæ rectè non sunt munera entitatis creatæ, sed modi; ab eo autem modo completur natura, ut constituat hominem; cumque homo (idem esto de aliis suppositis) non sit totum accidentale, sed substantiale; exinde modus ille est substantialis completivus naturæ, eamque reddens in linea substantiali proximè expeditam ad operandum; quod etiam inferimus ex Conciliis, & Patribus adductis n. 603. atque ex ratione philosophica fundata in limitatione naturæ creatæ; ut constat à n. 592.

660. Ad Confirmationem dist. maj. erit naturæ completæ individua substantia individuatione significante primam substantiam, nego, in R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

dividuatione duntaxat significante secundam substantiam, conc. maj. & distincta pariter min. nego consequentiam. Ratio est, quia, ut diximus num. 595. eatenus suppositum à Boëtio, & antiquis Philosophis, imò & à Concilio Florentino citato à num. 603. dicitur, naturæ completæ individua substantia, quatenus per id significatur totalis individuatione, sive prima substantia, quæ juxta Philosophos est, num. 594. & 614. est illa, cui ita tribuuntur operationes, ut naturæ, quæ est prima substantia sive individuatione inadæquata, tribui non possit, ideoque prima substantia vocatur maxime substantia adæquata individua, sive habens magis de substantia, quam prior; illa autem, quæ habet magis de substantia, est substantia, sive modus substantialis essendi, in quo in se sistit, si non suppleatur à substantia divina, in qua sistat. Unde ea verba, naturæ completæ individua substantia, accipienda quidè sunt non pro quacunque individuatione, sed pro individuatione completa, sive primæ substantiæ.

Quod satis indicavit Divus Thomas lib. 4. contra Gent. cap. 43. cujus titulus est: *quid humana natura assumpta à Verbo non præcessit assumptioni, sed in ipsa conceptione fuit assumpta à Verbo DEI*. Probatur autem hujus assertionis comprehendit his verbis: *si enim præexistet, cum natura præexistere non possit, nisi in individuo; oportuisset esse aliquid individuum illius humana nature præexistentis ante unionem. Individuum autem natura humana est hypostasis, & persona, est igitur dicere, quid humana natura assumenda à Verbo in aliqua hypostasi, vel persona præexistisset; si igitur natura illa assumpta fuisset manente hypostasi, vel persona, remansissent tunc post unionem dua hypostases, vel personæ, una Verbi, & alia hominis, & sic non esset facta unio in hypostasi, vel persona, quod est contra sententiam Fidei. Si verò hypostasis, vel persona illa non remaneret in ea natura, in qua assumenda à Verbo præexistisset, & hoc sine corruptione accidere non potuisset: nullum enim singulare desinit esse hoc, quod est, nisi per corruptionem.* Ubi Div. Thomas nihil aliud intelligit pro singularitate, & completa individuatione naturæ completæ, quæ quidem individuatione constituit hypostasim, & quæ, si præexistisset, corrumpenda erat, ut assumeretur natura in unitatem hypostatis, nisi individuationem primæ substantiæ, quæ addit aliquid substantiale supra naturam. Videatur Ferrariensis in Commentario hujus loci, hæc omnia accuratè explicans, & confirmans.

Obijcies 9. Si substantia creata esset modus substantialis naturæ, posset eadem substantia creata terminare duas integras naturas specie distinctas, sicut idem modus unionis terminat duo extrema specie distincta, nempe carnem, & spiritum in homine; sed per nos eadem substantia creata non potest terminare duas integras naturas specie distinctas; ergo substantia creata non est modus substantialis natu-

rae. Confirmatur: si hæc natura creata non posset subsistere in altera persona creata per illius subsistentiam, ideo esset, quia illud compositum ex duplici natura, & una subsistentia evaderet nobilius, quam compositum ex una sola natura, ejusque subsistentia, ex dictis à num. 626. sed hoc falsum est saltem relatè ad aliquam possibilem personam creatam; ergo &c. Probatum min. possibilis est aliqua persona creata, quæ eminenter contineat totam perfectionem alterius inferioris naturæ creatæ; illa enim continentia non argueret perfectionem simpliciter infinitam, cum solum comprehenderet duas res simpliciter finitas, & finitum additum finito non valeat constituere simpliciter infinitum, sed in eo casu natura superveniens alteri personæ creatæ nullam adderet perfectionem composito resultanti ex tali natura, & ex tali persona creata assumente; ergo &c.

663. Resp. neg. maj. quia unio ex suis prædicatis essentialibus primò & per se est compositio; cum autem compositio optimè fiat ex duobus extremis, alioquin potentibus esse absque compositione, exinde unio quàm optimè potest esse unio talium duorum extremorum, videlicet corporis, & animæ; at subsistentia creata juxta principia Philosophica, & Theologica, quæ dedimus à num. 627. est primò, & per se modus unius tantum naturæ, cumque ex hoc ipso conceptu bene inferatur, quod non possit esse primò, & per se modus duarum naturarum, exinde repugnat, quod eadem substantia sit substantialiter duarum naturarum, videlicet humanæ, & Angelicæ, tum quia subsistentia creata primò, & per se est modus substantialis essendi, cumque una natura creata secundum suum esse substantiale distinguatur realiter ab altera, ita etiam modus substantialis essendi hujus naturæ primò & per se isti debitus debet distinguì à subsistentia primò & per se debite alteri naturæ, ex quo inferit Exim. Doctor lib. 5. de Trinit. cap. 8. spirationem activam non esse subsistentiam, quia advenit necessariò, & communicatur duabus personis jam constitutis, nempe Patri, & Filio, ad eum modum, quo volitio libera, quoad denominationem advenit liberè, & communicatur tribus personis jam constitutis; quare licet ea divina prædicata sint substantia, eò quod non distinguantur realiter à supposito, non tamen sunt subsistentiæ, quia hæc non advenit naturæ secundariò, sed primò & per se ad constituendum cum natura suppositum; quale constitueret subsistentia absoluta, si admittatur in Deo, vel ad constituendam cum natura personam incommunicabilem alteri personæ, ut adveniunt naturæ divinæ relationes personales, quæ principia maximè necessaria censet Exim. Doctor ad intelligendas difficultates passim obvias in tract. de Trinitate.

664. Et quidem si in Deo sunt tres subsistentiæ simpliciter infinitæ, ac sunt primò & per se uni-

us tantum naturæ, non est Theologicum contra principia Theologica admittere, possibilem subsistentiam limitatam creatam, quæ primò & per se esse possit duarum naturarum, aliter admitti posset forma rationalis, quæ primò & per se, sive ex sua natura esset forma duorum corporum, & exinde altera, quæ esset trium, factoque progressu, altera quæ esset omnium hominum forma; unde eadem anima rationalis posset esse naturaliter forma omnium hominum, quod apparet satis absurdum; idem autem progressus fieri posset circa creatam subsistentiam, ut ex pendenti constabit; unde eadem ratio, propter quam negant, Adversarii, possibilem esse talem formam rationalem, quæ naturaliter sit duorum corporum forma, coget illos ad negandam subsistentiam creatam, quæ naturaliter sit duarum naturarum subsistentia. Idcirco Philosophi nihil aliud intelligunt per creatam subsistentiam, nisi modum substantialem, quo hæc prima substantia ab alia differt; ideoque tum ex principiis Philosophicis, tum ex Theologicis repugnat, quod subsistentia sit primò & per se duarum naturarum subsistentia; præterea repugnat etiam, quod subsistentia creata hujus naturæ sit secundariò subsistentia alterius naturæ: nam ad hoc opus erat, quod hæc natura subsisteret in altera persona creata, ac proinde, quod non constitueret nobilius compositum, quia erat illud à quo assumitur, & in quo subsistit, quod planè repugnat creato supposito ratione suæ limitationis, ut diximus à num. 619. Caterum licet daremur Adversariis, quod esset possibile subsistentia creata, quæ primò & per se esset modus duarum naturarum, nihil exinde fieret contra nostras assertiones, ut præmonui num. 627. nec exinde ullo modo inferri posset, quod subsistentia creata non sit aliquid substantiale distinctum à natura.

Ad Confirmationem conc. maj. & nego min. ad probationem dist. maj. quæ eminenter contineat totam perfectionem alterius inferioris naturæ creatæ continentia ita perfectà, ut ipsa secundum se duntaxat sumpta æquivalet utrique, nego: ut ipsa secundum se duntaxat sumpta æquivalet, & præmineat inferiori sumptæ solum secundum se, conc. maj. & dist. min. nego consequ. Explico distinctionem; quamquam non arguatur infinitas neque repugnantia chymerica in aliqua perfectione superiori, ex eo, quod æquivalet alteri, & eam excedat, at esset perfectio infinita, vel perfectio purè chymerica, si supponatur, ita æquivalere, ut seorsim sumpta non sit minus bona, quàm utraque perfectio simul; nam in rebus limitatis unum finitum additum alteri facit majus, & quod additione perfectionis non crescit, eò ipso non est capax augmenti, & consequenter est infinitum, vel chymera: ideoque talis excogitata perfectio distingueretur à perfectione purè creata, vel quia esset Deus, vel quia esset chymera: sic licet nummus aureus perfectè æquivalet nummo argenteo, uterque simul

simul continet majorem valorem, quam unus solus; sic licet ulna aequivaleat palmo, ac simul cum palmo continet majorem quantitatem, quam ipsam solam.

666. Addunt communiter DD. nullam esse possibilem substantiam creatam, quæ contineat adequatè eminenter totam perfectionem alterius substantiæ: nam juxta communem sententiam omnes, & singulæ species creaturarum differunt inter se in aliqua perfectione, ita, ut nulla differat ab altera per purum defectum perfectionis. Ideo non sunt possibles infinitæ creaturarum species, quia cum una sola species non possit exprimere infinitam perfectionem Dei, opus est, ut sint possibles plures, & plures ad eam magis & magis exprimendam. Quare nulla species creaturæ debet fingi possibilis, quæ non possit exprimere peculiarem aliquam Dei perfectionem, quæ non reperitur in aliis: si autem aliqua substantia creata contineretur adequatè eminenter in altera secundum omnem suam perfectionem, & solum differret ab illa per purum defectum, nullam sanè rei perfectionem exprimeret, quæ non esset in aliis speciebus creaturarum, & consequenter hæc species non deserviret ad manifestandam Dei perfectionem: hæc doctrina ad plures controversias utilis est: cæterum ad præsentem difficultatem dissolvendam satis superque est nostra solutio.

667. Objicies 10. Subsistentia creata supra naturam completam in ratione naturæ solum addit ex Div. Thomæ puram negationem; ergo non est modus substantialis positivus. Probat antec. ex lib. 1. contra Gentiles cap. 25. ubi ait: hoc, quod dicitur substantia Ens per se, non videtur importare nisi negationem tantum. Et in 3. dist. 6. art. quæst. 1. art. 2. ad 5. hominem aliud non esse præter conjunctum ex anima, corpore, & unione, sed ex hoc ipso, quod ipsum compositum ex anima & corpore non adjungatur alteri subsistenti in natura composita, sequitur, quod conjunctum sit homo; unde si Christus humanam naturam deponeret, ex hoc ipso esset homo illud conjunctum ex duabus substantiis; similia habet 3. part. quæst. 2. art. 5. ad 1. & art. 2. ad 2. & sæpè alibi; ergo &c.

668. Respond. dist. antec. supra puram naturam consideratam in concreto, vel ut est prima substantia, concedo, consideratam in abstracto, vel ut est secunda substantia, nego antec. & consequ. Ad probationem conc. ant. & nego consequ. quia quando Div. Thomas considerat naturam in concreto, ut primam substantiam, optimè arguit in ea substantia negationem subsistendi in altero, quæ vocatur perfeitas non quidem intrinseca, sed extrinseca, eò quod natura, quæ in se subsistit, & est sui juris, non sit juris alterius, neque in alio subsistat, unde per hoc, quod humanitas Christi deponeretur à Verbo, cum in eo casu in se sisteret per substantialem modum substantiale suum esse, sine quo non esse potest, si in alio non sit, be-

ne inferitur, quod tunc esset persona, & haberet intrinsecam perfeitatem, consistentem, non quidem in pura negatione, sed in modo substantiali, de quo loquitur Div. Thomas quæst. 9. de potent. art. 2. quando ait: *Persona significat naturam cum quodam modo existendi, qui modus est per se existens.* Quare negatio subsistendi in altero, quæ exinde subsequitur, non potest dici juxta doctrinam Divi Thomæ, perfeitas intrinseca, sed extrinseca, quod velint, nolint, tenentur dicere Adversarii; nam Divus Thomas in eo textu, ubi ait: ens per se non videtur importare, nisi negationem tantum, loquitur de ente, ut comprehendente Deum, & creaturas, & certè perfeitas intrinseca in Deo non est negatio tantum; si enim hæc nostra responsio vera sit, atque indubitabilis in via Divi Thomæ, manifestè exinde inferitur, quod Divus Thomas nunquam docuerit, quod subsistentia creata sit pura negatio.

Quod autem hæc sit mens Divi Thomæ, patet ex ipso Divo Thomæ 3. part. quæst. 17. art. 1. in corpore, ubi ait dicendum, quod natura secundum se considerata, prout in abstracto significatur, non verè potest predicari de supposito, seu persona, nisi in Deo, in quo non differt, quod est, & quo est. Unde in creatis, si natura consideretur in abstracto, & non in concreto, sive quod idem est, si consideretur, ut secunda substantia, & non ut prima substantia, differt id, quo completur, sive quo est prima substantia, ab ipsa substantia naturæ abstractè sumpta: quamobrem Auctor, qui concordantias contradictionum apparentium in Divo Thomæ composuit, editione Veneta impressa anno 1288. Indice 6. dubio 114. loca, in quibus Divus Thomas videtur docere, subsistentiam creatam esse negationem, & ea, in quibus asserit, esse quid substantiale positivum, facillè componit juxta doctrinam à nobis traditam.

En ejus Verba: natura potest sumi dupliciter scilicet in concreto, & in abstracto, ut habetur 1. part. quæst. 3. art. 3. in corpore, & in primum dist. 23. art. 1. in corpore, & dist. 25. art. 1. in corpore, & quodlibeto 2. quæst. 2. art. 2. in corpore, in quodlibeto 8. quæst. 2. art. 1. ad primum, & opusc. 30. lect. 5. & 7. Metaph. lectione 2. & 5. primo modo significatur ut totum, & predicatur de supposito, ideo est idem, quod suppositum, unde 7. Metaphysica lect. 5. in fine dicitur, quod ipsum, quod Christus est, non est ipsa natura in abstracto, ut humanitas, sed animal rationale: sed secundo modo significatur natura, ut pars, ideo non predicatur de supposito. Quare suppositum sive natura in concreto considerata quidem ut prima substantia, supra partem substantialem constitutivam naturæ in abstracto, sive ut est secunda substantia, addit in creatis alteram substantialem compartem, quæ est substantia, qua constituitur prima substantia; idcirco non solum in Deo, verum etiam in creatura, subsi-

stentia est aliquid substantiale contradistinctum à natura abstractè sumpta.

671. Neque indigemus commentatore ad hanc mentem Div. Thomæ intelligendam, cum ipse Div. Thomas (quod commentator non vidit) agens contra Hæreticos defendendo Mysterium Incarnationis se ipsum perspicue explicet, nam lib. 4. contra Gentiles cap. 4. objicit contra se argumenta Hæreticorum contententium, humanitatem Christi esse personam, quia est quædam particularis substantia, & integra natura; ideoque debet esse hypostasis & persona: en verba, quibus decimum argumentum sibi objicit: *hic homo, qui est Christus, prout consideratur ex anima solum & carne consistens, est quædam substantia, non autem universalis; ergo particularis; ergo est hypostasis.* Solutionem autem reddit cap. 49. his Verbis. *Ex hoc etiam solvitur, quod decimo proponebatur: manifestum est enim, quod hic homo, qui est Christus, substantia quædam est non universalis, sed particularis, & hypostasis quædam est, non tamen alia hypostasis, quam hypostasis Verbi, quia humana natura ab hypostasi Verbi assumpta est, ut Verbum subsistat tam in humana natura quam in divina; id autem, quod in humana natura subsistit, est hic homo; unde ipsum Verbum supponitur, cum dicitur hic homo.*

672. Ne autem recursus fiat ad aliquorum solutionem, quod nempe Div. Thomas de natura humana prout in Christo, & non prout in puris hominibus, audiatur ipse Div. Thomas, qui ita prosequitur: *sed siquidem eandem objectionem ad humanam naturam transferat dicens, eam esse substantiam quandam non universalem sed particularem, & per consequens hypostasin, manifestè decipitur; nam humana natura etiam in Sorte vel Platone non est hypostasis, sed id, quod in ea subsistit, hypostasis est. Quod autem substantia sit, & particularis, non secundum illam significationem dicitur, in qua hypostasis est particularis substantia. Substantia enim secundum Philosophum dicitur dupliciter, scilicet de subiecto ingenere substantia, quod dicitur hypostasis, & de eo, quod quid est, quod est natura rei; En Verba Div. Thom. quæ clariora esse non possent, in quibus ait, hypostasim esse substantiam, qua completur natura, & constituitur totum substantiale continens naturam, quæ est pars illius compositi, sive subiecti continentis naturam; unde totum illud dicitur natura in concreto, sive prima substantia; atque in hoc sensu substantia comprehenditur in prima substantia, quæ non addit aliquid aliud positivum, ut sit hypostasis, quamvis funder negationem subsistendi in alio; at si natura sumatur in abstracto pro secunda substantia, non arguit tamen negationem, sed requirit substantiale complementum, ut constituat suppositum etiam in Sorte, vel Platone, quæ est doctrina nostra, quam non possemus*

clarioribus Verbis explicare, quam isti Verbi Divi Thomæ.

Quamobrem natura abstractè sumpta non potest esse in linea substantiali proximè operativa, nisi compleatur à subsistentia, qua subsistat in se, vel in alio digniori se; unde cum natura sit indifferens, ut retineat suam subsistentiam, vel ut eam admittat, & divinam acquirat, licet dicat determinatè hæc prædicata naturæ, dicit vagè, & indeterminatè hanc, vel illam subsistentiam; idcirco homo dicit determinatè humanitatem, & indeterminatè hanc, vel illam subsistentiam, qua completur humanitas, ut sit proximè operativa, & hæc est ratio, propter quam Christus est homo ejusdem speciei nobiscum, quia determinatè dicit humanitatem ejusdem speciei cum natura, ideoque ipsi convenit definitio hominis, nempe animal rationale, sive principium sensationis, & discursus; definitiones enim respicientes suppositum dicuntur comprehendere definitum.

Idcirco, si homo definitus solum dicit determinatè humanitatem, & indeterminatè subsistentiam, etiam hominis definitio debet exprimeret determinatè humanitatem, & indeterminatè subsistentiam, sine qua humanitas nequit esse in linea substantiali principium eadem de causa prius est, quod natura compleatur per subsistentiam, quam quod recipiat, vel producat accidentia; unde subsistentia creata non potest dici verè & propriè producta à natura, sed ab agente, quod producit naturam; quamquam ab aliquibus dicatur non tam produci quam resultare, eò quod natura neque divinitus esse possit sine sua, vel aliena subsistentia. Hæc est controversia de pura voce, de qua non curo, dummodo conveniamus in eo, quod natura nullam veram actionem pollicetur, usque dum compleatur per subsistentiam, quandoquidem actiones non sunt naturæ sed suppositorum, ut ex tota nostra disputatione constat, ex qua clarè patet, subsistentiam creatam juxta Div. Thomam esse aliquid realiter distinctum à natura, si natura sumatur in abstracto pro secunda substantia, licet non addat aliquid substantiale realiter distinctum supra naturam, si hæc sumatur in concreto, sive pro prima substantia.

Ex quo etiam intelliges aliqua Div. Thomæ testimonia alioquin difficilia in tractatu de Angelis; nam cum Div. Thom. agit de natura figuratur quantitate, ut in homine, solet eam accipere in abstracto pro secunda substantia, & quando loquitur de natura, quæ non significatur quantitate, ut in Angelo, solet illam accipere in concreto pro prima substantia; unde inest substantiam in Angelo non addere aliquid supra naturam, benè verò in homine. Sic loquitur 1. part. quæst. 3. art. 3. in corpore. *In rebus compositis ex materia & forma necesse est, ut differant natura vel essentia, & suppositum &c. in his igitur, quæ non sunt composita ex mat.*

materia, & forma, in quibus individuat non est per materiam individualem, id est per hanc materiam; sed ipse forma per se individuat oportet, quod ipse forma sit supposita substantia; unde in eis non differt suppositum, & natura; & lib. 4. contra Gentiles § 5. ad 4. in homine aliud est natura, aliud persona, cum sit ex materia compositus, non autem in Angelo, qui im-

mortalis est. Hæc enim testimonia non possent conciliari cum aliis, quæ dedimus num. 630. & 668. nisi intelligatur hæc duplex acceptio naturæ frequens apud Divum Thomam, quando loquitur de natura, quæ significatur, & de natura, quæ non significatur quantitate. Omitto alia argumenta minoris momenti, quæ ex hucusque dictis facilem habent solutionem.

DISPUTATIO XV.

QUID VERBUM ASSUMPSE-
RIT, QUIDVE POTU-
ERIT ASSUMERE?

676. **A**ssumptio dicitur actio productiva unionis, qua agens principale aliquid sibi unit, unde ea actio, quæ ex parte agentis dicitur assumptio activa, dicitur assumptio passiva ex parte passi, & uniti, quod proinde dicitur assumptum. Quamobrem assumptio, utpote actio creata physice procedit à tribus divinis personis, cum inseparabilia sint opera Trinitatis ad extra; at vi illius non possunt dici tres divinæ personæ assumptæ, sed solus Filius; nam per illam actionem producta est unio, vi cuius humanitas manet unita soli Filio, non verò Patri, aut Spiritui Sancto: cur autem Verbum assumpserit humanitatem, & non personam, & cur ita factum sit, satis constat à num. 603. de distinctione inter naturam, & personalitatem: idcirco non assumpsit personalitatem creatam, sive hominem, sed humanitatem, sive naturam humanam in unitatem personæ, ut dixi n. 627. Querimus modò, quinam sit terminus à Verbo assumptus, an scilicet solum corpus, vel sola anima, vel solæ partes essentielles, an etiam pertinentes ad integritatem humanitatis.

SECTIO I.

De Terminis assumpto, & assumptibili.

677. **S**uppono 1. plures distingui terminos à Theologis in re præsentati; alter enim dicitur terminus à quo, alter terminus qui, alter verò terminus quo, sive ad quem. Certum est, respectu Verbi non fuisse terminum à quo; quia terminus à quo solum reperitur respectu rei, quæ mutatur, ut notum est in omnibus mutationibus; Verbum autem mutari non potest, ut Fide constat, & fusè diximus à num. 24. nec fuit propriè respectu humanitatis; quia nec in actu oculi præcessit unquam sine unione ad Verbum, saltem adæquatè (quod propter materiam adverto) licet potuisset præcedere: idcirco improprie dici posset terminus à quo ipsa negatio unionis, & termini totalis; quia omnis actio temporalis habet ex conceptu suo, ut de non esse transferatur ad esse unum, & totum. Certum est etiam, terminum totalem qui re-

motum actionis incarnativæ, sive assumptionis, esse Christum in, & ex duabus naturis divina, & humana subsistentem: nam terminus totalis qui, seu remotus (talis enim dicitur, quia solum terminat actionem in proximo, ex quo resultat) est totum ex unione producta coalescens, quod in Incarnatione est Christus, & DEUS homo: sicut in generatione humana est homo genitus. Quare terminus immediatus qui, & proximus est unio hypostatica; nam talis dicitur ille terminus, quo producto ponitur totum; producta autem unione hypostatica ponitur hoc totum, nempe Christus.

Suppono 2. magnum esse dissidium apud Doctores circa terminum formalem quo, sive ad quem: nam Eximius Doctor censet, esse unionem; quia sola unio formalis terminat actionem incarnativam. Vasquez autem docet, esse humanitatem; quia sola humanitas est forma, qua totum formaliter fit homo. Alii verò iudicant esse solam personalitatem; quia sola personalitate completur ultimò illa humanitas. Pater Coninch Epist. 70. dub. 80. facile componit omnes istas sententias, distinguens in eadem actione ex diverso munere varias appellationes, latitudines, & terminos; unde ait, terminum formalem quo, seu ad quem assumptionis, seu actionis incarnativæ esse illum, qui formaliter explicat ipsam sic; vel aliter expressam, & appellatam; unde ille est, ex cuius positione habet actio, quod sit talis, qualis eo nomine significatur. Ratio est, quia sicut forma rei permanentis est illa, à qua formaliter res habet, quod sit talis, vel talis, ut album albedine, sic terminus formalis actionis erit ille, à cuius positione velut à forma extrinseca habet actio, quod sit talis, vel quod talis appellatur.

Quare actio incarnativa vel sumitur sub appellatione Incarnationis, vel productionis, vel unionis, vel assumptionis, vel subsistentia-
679
litate; sub appellatione Incarnationis habet pro termino formali quo humanitatem unitam Verbo; nam ab ipsa ut unita dicitur Verbum incarnatum, & actio Incarnatio: sub appellatione productionis, & unionis habet pro termino formali quo unionem: nam ab ipsa dicitur Verbum unum humanitati, & humanitas